15. 7. 2019

ID: 109651

Zpronevěra

Podle obvyklých výkladů se chápe postavení pachatele (§ 22 tr. zákoníku) jako přísnější, než je postavení účastníka (§ 24 tr. zákoníku). Tato zásada neplatí absolutně, a to zejména právě u organizátora [§ 24 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku]. Organizátor se zpravidla podílí na spáchání trestného činu rozhodujícím způsobem ve skupinových věcech, aniž by se ho přímo účastnil jako spolupachatel. Za zosnování trestného činu je třeba považovat činnost spočívající v iniciování dohody o spáchání trestného činu, vymýšlení plánu jeho spáchání, vyhledávání osob, které by se na něm podílely, zajišťování jejich vzájemného styku, rozdělení úkolů jednotlivým osobám před spácháním trestné činnosti, zabezpečování utajené trestné činnosti, utajení jednotlivých osob na ní se podílejících apod. Za řízení je třeba považovat úkony spočívající v usměrňování všech osob na trestné činnosti se podílejících, vydávání konkrétních pokynů jednotlivým osobám, vyžadování jejich splnění apod. Je přitom nerozhodné, do jaké míry si osoby, které jsou organizovány, uvědomují činnost organizátora.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 8 Tdo 1191/2018-50, ze dne 28.11.2018)

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání obviněného P. V., nar. XY, trvale bytem XY, okres XY, nyní ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Jiřice, proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 1. 2018, sp. zn. 9 To 74/2017, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 17 T 30/2002, tak, že podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. se dovolání obviněného P. V. odmítá.

Z odůvodnění :

I. Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. 11. 2017, sp. zn. 17 T 30/2002, byl obviněný P. V. uznán vinným I. zločinem zpronevěry podle § 206 odst. 1, 5 písm. a) tr. zákoníku, II. zločinem podvodu podle § 209 odst. 1, 2, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku, kterých se dopustil tak, že jako ředitel společnosti P., se sídlem do 6. 9. 1999 v XY, a od tohoto data se sídlem v XY, (dále „společnost P.“), ad I. na podkladě smlouvy o prodeji a další distribuci osobních vozů uzavřené dne 7. 6. 1999 mezi DAEWOO AVIA, a. s., se sídlem P. (dále „společnost DAEWOO AVIA“) jako prodávajícím a společností P. jako prodejcem, převzal v období od 8. 6. do 4. 11. 1999 pro účely skladování a prodeje v provozovně v XY od společnosti DAEWOO AVIA 49 kusů různých osobních vozidel značky DAEWOO, a tato svěřená vozidla, s výhradou vlastnictví do doby úplného zaplacení prodejce pro společnost DAEWOO AVIA podle článku IX smlouvy ze dne 7. 6. 1999, prodal leasingovým společnostem IPB Leasing, a. s., Praha 8, CAC Leasing, a. s., Praha 5, a GE Capital Leasing, a. s., Praha 4 a soukromým osobám, když veškeré úkony potřebné k prodeji zajistil a jeho manželka P. V. jako jednatelka společnosti P. pouze podepsala kupní a leasingové smlouvy, ač společnosti DAEWOO AVIA za ně kupní cenu nezaplatil, a způsobil jí tak škodu ve výši nejméně 18.899.022 Kč, přičemž se jednalo o

1. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 1,6 WAGON, VIN XY, převzaté dne 8. 6. 1999, v hodnotě 400.504 Kč,
2. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 1,6 WAGON, VIN XY, převzaté dne 16. 6. 1999, v hodnotě 400.504 Kč,

3. vozidlo zn. DAEWOO LANOS SEDAN, VIN XY, převzaté dne 17. 6. 1999, v hodnotě 292.023 Kč,
4. vozidlo zn. DAEWOO LEGANZA, VIN XY, převzaté dne 17. 6. 1999, v hodnotě 46.254 Kč,
5. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 1,6 WAGON,VIN XY, převzaté dne 17. 6. 1999, v hodnotě 390.504 Kč,
6. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 1,6 WAGON, VIN XY, převzaté dne 17. 6. 1999, v hodnotě 385.463 Kč,
7. vozidlo zn. DAEWOO CHAIRMAN, VIN XY, převzaté dne 14. 6. 1999, v hodnotě 1.566.014 Kč,
8. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 2,0 SEDAN, VIN XY, převzaté dne 8. 7. 1999, v hodnotě 438.582 Kč,
9. vozidlo zn. DAEWOO MATIZ, VIN XY, převzaté dne 9. 7. 1999, v hodnotě 236.968 Kč,
10. vozidlo zn. DAEWOO LANOS S HB3, VIN XY, převzaté dne 26. 7. 1999, v hodnotě 268.875 Kč,
11. vozidlo zn. DAEWOO FSO TRUCK, VIN XY, převzaté dne 27. 7. 1999, v hodnotě 316.874 Kč,
12. vozidlo zn. DAEWOO LANOS S HB5, VIN XY, převzaté dne 12. 8. 1999, v hodnotě 282 763 Kč,
13. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 2,0 SEDAN, VIN XY, převzaté v červenci 1999, v hodnotě 457.072 Kč,
14. vozidlo zn. DAEWOO LANOS S HB3, VIN XY, převzaté dne 2. 8. 1999, v hodnotě 268.875 Kč,
15. vozidlo zn. DAEWOO LEGANZA, VIN XY, převzaté dne 20. 8. 1999, v hodnotě 546.254 Kč,
16. vozidlo zn. DAEWOO MATIZ, VIN XY, převzaté dne 20. 8. 1999, v hodnotě 205.408 Kč,
17. vozidlo zn. DAEWOO LANOS S HB3, VIN XY, převzaté dne 25. 8. 1999, v hodnotě 260.875 Kč,
18. vozidlo zn. DAEWOO LEGANZA, VIN XY, převzaté dne 25. 8. 1999, v hodnotě 604.526 Kč,
19. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 1,6 WAGON, VIN XY, převzaté dne 25. 8. 1999, v hodnotě 372.727 Kč,
20. vozidlo zn. DAEWOO LANOS SX SEDAN, VIN XY, převzaté dne 8. 9. 1999, v hodnotě 324.430 Kč,
21. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA II 2,0 SEDAN, VIN XY, převzaté dne 2. 10. 1999, v hodnotě 491.727 Kč,
22. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 2,0 WAGON, VIN XY, převzaté dne 5. 10. 1999, v hodnotě 501.618 Kč,
23. vozidlo zn. DAEWOO LANOS SEDAN, VIN XY, převzaté dne 8. 10. 1999, v hodnotě 292.023 Kč,
24. vozidlo zn. DAEWOO LANOS S HB5, VIN XY, převzaté dne 18. 10. 1999, v hodnotě 282.763 Kč,
25. vozidlo zn. DAEWOO LANOS S HB5, VIN XY, převzaté dne 18. 10. 1999, v hodnotě 282.763 Kč,
26. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 1,6 WAGON, VIN XY, převzaté dne 18. 10. 1999, v hodnotě 400.504 Kč,
27. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 1,6 SEDAN, VIN XY, převzaté dne 18. 10. 1999, v hodnotě 394.714 Kč,
28. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 1,6 WAGON, VIN XY, převzaté dne 18. 10. 1999, v hodnotě 372.727 Kč,
29. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 1,6 WAGON, VIN XY, převzaté dne 20. 10. 1999, v hodnotě 400.504 Kč,
30. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 2,0 SEDAN, VIN XY, převzaté dne 20. 10. 1999, v hodnotě 484.345 Kč,
31. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 1,6 WAGON, VIN XY, převzaté dne 20. 10. 1999, v hodnotě 400.504 Kč,
32. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 1,6 WAGON, VIN XY, převzaté dne 20. 10. 1999, v hodnotě 362.727 Kč,
33. vozidlo zn. DAEWOO LANOS S HB5, VIN XY, převzaté dne 20. 10. 1999, v hodnotě 282.763 Kč,
34. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 1,6 WAGON, VIN XY, převzaté v říjnu 1999, v hodnotě 372.727 Kč,
35. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 1,6 WAGON, VIN XY, převzaté v říjnu 1999, v hodnotě 372.727 Kč,
36. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 1,6 WAGON, VIN XY, převzaté v říjnu 1999, v hodnotě 413.232 Kč,
37. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 1,6 WAGON, VIN XY, převzaté v říjnu 1999, v hodnotě 423.233 Kč,
38. vozidlo zn. DAEWOO MATIZ, VIN XY, převzaté v říjnu 1999, v hodnotě 251.968 Kč,
39. vozidlo zn. DAEWOO MATIZ, VIN XY, převzaté v říjnu 1999, v hodnotě 200.408 Kč,
40. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 1,6 SEDAN, VIN XY, převzaté dne 22. 10. 1999, v hodnotě 348.677

Kč,
41. vozidlo zn. DAEWOO LANOS S HB5, VIN XY, převzaté dne 26. 10. 1999, v hodnotě 282.763 Kč,
42. vozidlo zn. DAEWOO LANOS S HB5, VIN XY, převzaté dne 1. 11. 1999, v hodnotě 282.763 Kč,
43. vozidlo zn. DAEWOO LANOS S NB3, VIN XY, převzaté dne 1. 11. 1999, v hodnotě 260.875 Kč,
44. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 2,0 SEDAN, VIN XY, převzaté dne 1. 11. 1999, v hodnotě 484.345 Kč,
45. vozidlo zn. DAEWOO LANOS SEDAN, VIN XY, převzaté dne 2. 11. 1999, v hodnotě 292.023 Kč,
46. vozidlo zn. DAEWOO LANOS S HB5, VIN XY, převzaté dne 2. 11. 1999, v hodnotě 282.763 Kč,
47. vozidlo zn. DAEWOO LANOS S HB3, VIN XY, převzaté dne 2. 11. 1999, v hodnotě 268.875 Kč,
48. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 1,6 WAGON, VIN XY, převzaté dne 4. 11. 1999, v hodnotě 423.233 Kč,
49. vozidlo zn. DAEWOO NUBIRA 1,6 WAGON, VIN XY, převzaté dne 4. 11. 1999, v hodnotě 423.233 Kč,

ad II. poté, co je nepravými doklady v úmyslu vylákat peníze uvedl v omyl, že existují, prostřednictvím své manželky P. V., jednatelky společnosti P.,1. fakturou č. 982/98 ze dne 4. 2. 1999 prodal společnosti IMP Leas, a. s., v pobočce XY, při předložení nepravých dokladů o nabytí vozidla, tj. faktury č. 4353369 ze dne 3. 2. 1999 od firmy KAROSERIE, a. s., Daliborova 26/161, Praha 10, kterou sám vytvořil, neexistující vozidlo tov. zn. AVIA A75L - odtahový vůz, v. č. motoru XY, VIN XY v hodnotě 982.710 Kč, a tímto jednáním dosáhl toho, že společnosti P. byla od IMP Leas. a. s., vyplacena částka ve výši 70 % kupní ceny, tj. 687.897 Kč,
2. fakturou č. 982/100 ze dne 4. 2. 1999 prodal společnosti IMP Leas, a. s., v pobočce XY, při předložení nepravých dokladů o nabytí vozidla, tj. faktury č. 4353370 ze dne 3. 2. 1999 od firmy KAROSERIE, a. s., kterou sám vytvořil, neexistující vozidlo tov. zn. AVIA A75L - odtahový vůz, v. č. motoru XY, VIN č. XY v hodnotě 982.710 Kč, a tímto jednáním dosáhl toho, že společnosti P. byla od IMP Leas, a. s., vyplacena částka ve výši 70% kupní ceny, tj. 687.897 Kč,
3. fakturou č. 982/99 ze dne 4. 2. 1999 prodal společnosti IMP Leas, a. s., v pobočce XY, při předložení nepravých dokladů o nabytí vozidla, tj. faktury č. 4353371 ze dne 3. 2. 1999 od firmy KAROSERIE, a. s., kterou sám vytvořil, neexistující vozidlo tov. zn. AVIA A75L - odtahový vůz, v. č. motoru XY, VIN č. XY v hodnotě 982.710 Kč, a tímto jednáním dosáhl toho, že společnosti P. byla od IMP Leas. a. s., vyplacena částka ve výši 70 % kupní ceny, tj. 687 897 Kč,
4. fakturou č. 982/93 ze dne 1. 2. 1999 prodal společnosti IPB LEASING, a. s., pracoviště XY, při předložení nepravých dokladů o nabytí vozidla, tj. faktury č. 4353358 ze dne 1. 2. 1999 od firmy KAROSERIE, a. s, kterou sám vytvořil, neexistující vozidlo tov. zn. AVIA 75L - odtahový vůz, v. č. motoru XY, VIN č. XY v pořizovací hodnotě 982.710 Kč, a tímto jednáním dosáhl toho, že společnosti P. byla od IPB LEASING, a. s., vyplacena částka ve výši 70 % kupní ceny, tj. 687.897 Kč,
5. fakturou č. 982/92 ze dne 1. 2. 1999 v XY prodal společnosti IPB LEASING, a. s., pracoviště XY, při předložení nepravých dokladů o nabytí vozidla, tj. faktury č. 4353357 ze dne 1. 2. 1999 od firmy KAROSERIE, a. s., kterou sám vytvořil, neexistující vozidlo tov. zn. AVIA 75L – odtahový vůz, v. č. motoru XY, VIN č. XY v pořizovací hodnotě 982.710 Kč, a tímto jednáním dosáhl toho, že společnosti P. byla od IPB LEASING, a. s., vyplacena částka ve výši 70 % kupní ceny, tj. 687.897 Kč,
6. dne 9. 3. 1999 v XY uzavřel, po předložení nepravých dokladů o nabytí vozidla, tj. faktury č. 4353427 ze dne 5. 3. 1999 od firmy KAROSERIE, a. s., kterou sám vytvořil, s CAC LEASING, a. s., pobočka České Budějovice, U Zimního stadionu 3 jako kupujícím a současně pronajímatelem, kupní smlouvu - smlouvu o finančním leasingu č. 1502103494 na prodej a zpětný pronájem vozidla tov. zn. AVIA A75L - odtahový vůz, v. č. motoru XY, VIN č. XY v kupní ceně 1.031.510 Kč, které ve skutečnosti neexistovalo, čímž dosáhl toho, že společnosti P. byla od CAC LEASING, a. s., vyplacena částka ve výši 70 % kupní ceny, tj. 722.057 Kč, 7. dne 9. 3. 1999 v Českých Budějovicích uzavřel po předložení nepravých dokladů o nabytí vozidla, tj. faktury č. 4353426 ze dne 5. 3. 1999 od KAROSEIRE, a. s., kterou sám vytvořil, s CAC LEASING, a. s., pobočka České Budějovice, U Zimního stadionu 3 jako kupujícím a současně pronajímatelem, kupní smlouvu - smlouvu o finančním leasingu

č. 1502103495 na prodej a zpětný pronájem vozidla tov. zn. AVIA A75L – odtahový vůz, v. č. motoru XY, VIN č. XY v kupní ceně 1.031.510 Kč, které ve skutečnosti neexistovalo, čímž dosáhl toho, že společnosti P. byla od CAC LEASING, a. s., vyplacena částka ve výši 70 % kupní ceny, tj. 722.057 Kč, čímž způsobil společnosti IMP Leas, a. s., se sídlem Komenského 6, Nové Město nad Metují (nyní MONETA Auto, s. r. o., se sídlem Praha 4, Vyskočilova 1422/1a) škodu v celkové výši 2.063.691 Kč, společnosti IPB LEASING, a. s., se dílem Praha 8, Voctářova 11 (nyní ČSOB Advisory, a. s., se sídlem Praha 5, Radlická 333/150) škodu v celkové výši 1.375.794 Kč a společnosti CAC LEASING, a. s., se sídlem Praha 5, Janáčkovo nábřeží 55 (nyní UniCredit Leasing CZ, a. s., se sídlem Praha 4, Želetavská 1525/1) škodu ve výši 1.444.114 Kč, přičemž v bodech I., II. takto jednal přesto, že byl odsouzen rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 28. 4. 1993, sp. zn. 1 T 49/92, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 4. 1994, sp. zn. 1 To 79/93, pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 4 trestního zákona účinného do 31. 12. 2009, dílem dokonaný, dílem ve stádiu pokusu podle § 8 odst. 1 trestního zákona účinného do 31. 12. 2009 k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání pěti roků a šesti měsíců, z jehož výkonu byl podmíněně propuštěn usnesením Okresního soudu v Nymburce ze dne 1. 4. 1997 sp. zn. Pp 9/97 na zkušební dobu tří let.

2. Za uvedené trestné činy byl obviněný odsouzen podle § 206 odst. 5 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání devíti roků a dvou měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 1, 3 tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu provádět podnikatelskou činnost nákupu a prodeje zboží, a dále v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu nebo zástupce obchodní společnosti s předmětem podnikatelské činnosti nákup a prodej zboží na dobu pěti roků. Rovněž bylo rozhodnuto o náhradě škody.

3. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací usnesením ze dne 31. 1. 2018, sp. zn. 9 To 74/2017, odvolání obviněného podané proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně podle § 256 tr. ř. zamítl.

II. Dovolání obviněného

4. Proti uvedenému usnesení odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím obhájce z důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. dovolání, neboť je přesvědčen, že rozhodnutí na nesprávném právním posouzení skutku a jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, protože došlo k porušení ustanovení § 264 odst. 1 tr. ř., o zákazu změny k horšímu, zásady obžalovací a práva na spravedlivý proces.

5. Podstatu vytknutých nedostatků obviněný spatřoval v tom, že nyní napadená rozhodnutí následují po původním rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 9 To 135/2004, vydaném v řízení proti uprchlému, který byl zrušen, a jímž byl v části I. uznán vinným účastenstvím na trestném činu zpronevěry, přičemž hlavní pachatelka jeho manželka P. V. byla v plném rozsahu obžaloby zproštěna. Vytýkal, že nyní přezkoumávanými rozhodnutími vydanými podle § 306a tr. ř. nebyl respektován zákaz reformationis in peius, a zásada beneficio cohaesionis, protože Vrchním soudem v Praze nebyly akceptovány podmínky akcesority účastenství, když jednání manželky nebylo shledáno trestným. Došlo proto k neodůvodněnému zhoršení jeho postavení [viz nález Ústavního soudu ze dne 24. 4. 2006, sp. zn. I. ÚS 670/05 (N 88/41 SbNU 127), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 8. 2013, sp. zn. 5 Tdo 741/2013 (publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 44/2014)]. Uvedená judikatura se neomezuje toliko na výrok o trestu, ale na jakoukoliv změnu rozsudku, kterou by se v konečném důsledku zhoršilo postavení obviněného. Jestliže byla P. V. jako hlavní pachatelka zproštěna, soudy měly obviněného také obžaloby zprostit.

6. Nalézacímu soudu obviněný vytkl, že v nyní napadeném rozsudku upravil skutkovou větu oproti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 2. 2005 nepřípustným způsobem, když vypustil část „…

bez oprávnění za tuto společnost navenek jednat …“, čímž nerespektoval již jednou vyslovený právní názor Vrchního soudu v Praze, a úmyslně změnil jeho znění tak, aby mohl v rozporu se všemi zásadami trestního řízení uznat obviněného vinným. Obě nyní napadená rozhodnutí jsou tak z těchto důvodů vadná (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2006, sp. zn. 4 Tz 13/2006).

7. Vůči skutku v části II. obviněný namítl, že rovněž došlo k úpravě skutkových zjištění a nesprávnému právnímu závěru, neboť měl být uznán vinným účastenstvím ve formě organizátorství. Soud prvního stupně však u tohoto skutku, který byl svou podstatou úvěrovým podvodem, vypustil to nejpodstatnější, a tím zcela nepřípustně skutkovou větu upravil tak, aby mohl být uznán vinným jako pachatel a spolupachatel, když oproti obžalobě, která zněla tak, že „P. V. za společnost P. jako prodávající a současně nájemce uzavřela po předložení nepravých dokladů o nabytí vozidla fakturu, které opatřil P. V. …“, změnil do té podoby, že obviněný „prodal společnostem …“, což svědčí o snaze soudu u obviněného dovodit přímé pachatelství. Obviněný poukázal na nález Ústavního soudu ze dne 7. 12. 2006, sp. zn. II. ÚS 544/05, podle něhož péče o dokonalost popisu skutku náleží aktivitě obžaloby, nikoliv soudu, „který se odstraňováním takové vady podílí na prokazování viny obviněného, což nelze chápat jako nestranné rozhodování o vině či nevině.“

8. Soudy se podle obviněného nevypořádaly s námitkami obhajoby k § 114 odst. 4 tr. zákoníku, neboť předmětem „podnikatelského“ vztahu je soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. U obviněného jako ředitele šlo o trvalý právní vztah mezi smluvními stranami, stal se součástí této společnosti. Když manželka, která jako pachatelka v postavení jednatelky uzavřela předmětné leasingové smlouvy, byla obžaloby zproštěna, došlo vypuštěním tohoto údaje k porušení zákona, protože obviněný nebyl zmocněn k žalovanému jednání. Nepřichází u něj do úvahy pachatelství, ale toliko účastenství, které však s ohledem na akcesoritu není možné dovodit, a jedná se o nepřípustné porušení obžalovací zásady.

9. Obviněný výhrady zaměřil i proti sdělení obvinění ze dne 4. 4. 2000 a 10. 11. 2000, kterými bylo trestní řízení zahájeno, neboť trpěla podstatnými formálními vadami, které mají za následek nezákonnost následně vedeného trestního stíhání, protože zcela v rozporu s judikaturou Nejvyššího soudu neobsahovala popis subjektivní stránky jeho jednání (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2006, sp. zn. 4 Tz 13/2006), a sdělení ze dne 4. 4. 2000 se týkalo spáchání trestného činu zpronevěry souhrnně jedním skutkem. Nebylo mu sděleno obvinění pro pokračující trestný čin zpronevěry spáchaný nejméně v 64 případech, a následně soudy nezarazilo, že Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 9 To 135/2004, obviněného uznal vinným v části I. jako účastníka toliko 49 dílčími útoky trestného činu zpronevěry, kdežto podle § 226 písm. b) tr. ř. jej obžaloby zprostil u 15 skutků pokračujícího trestného činu. I v tom obviněný shledal porušení obžalovací zásady. Obžaloba byla následně podána až po novele trestního řádu, kterou byl zaveden institut usnesení o zahájení trestního stíhání, a musela tak být respektována sdělená obvinění, tedy nemohla být podána pro pokračující trestný čin spáchaný nejméně v 64 případech. Poukázal na názor, který vyslovil Vrchní soud v Olomouci (v jiné trestní věci) v usnesení sp. zn. 5 To 59/2005, jímž se zabýval otázkou vztahu mezi sdělením obvinění a zahájením trestního stíhání v souvislosti s novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 265/2001 Sb.

10. Podle obviněného soudy nerespektovaly, že v popisu skutku, pro který bylo sděleno obvinění, musí být uvedena subjektivní stránka, případně pohnutka, a rovněž ani to, že v popisu skutku ve sdělení obvinění nebyly konkrétně uvedeny jednotlivé dílčí útoky, což považoval za vadu ve smyslu názoru vyjádřeného v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2006, sp. zn. 4 Tz 13/2006. V souladu s tam vyjádřenými úvahami dovolatel tvrdil, že bylo nutné i v jeho trestní věci sdělit obvinění pro jednotlivé dílčí skutky pokračujícího trestného činu, tj. ve smyslu § 12 odst. 12 tr. ř.

11. Výhrady obviněný vznesl i proti tomu, že v novém řízení vedeném na podkladě původní obžaloby podané pro trestný čin podvodu, nebyl soudem upozorněn, že hodlá skutek jinak posuzovat, aby mohl

zvolit nejvhodnější formu, neboť změnu právní kvalifikace je třeba zásadně provádět na základě iniciativy obžaloby s umožněním procesní reakce obhajoby, či naopak, tak aby nebyla porušena zásada presumpce neviny (viz nález Ústavního soudu ze dne 21. 7. 2004, sp. zn. I. ÚS 639/03).

12. V závěru dovolání obviněný navrhl, aby mu Nejvyšší soud vyhověl a podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 1. 2018, sp. zn. 9 To 74/2017, a současně aby zrušil rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. 11. 2017, sp. zn. 17 T 30/2002, jakožto i vadné řízení rozsudku předcházející. Zároveň navrhl, aby Nejvyšší soud přikázal Krajskému soudu v Českých Budějovicích, aby tento, zavázán právním názorem Nejvyššího soudu, ve věci znovu rozhodl.

13. K podanému dovolání se v souladu s § 265h odst. 2 tr. ř. vyjádřil státní zástupce působící u Nejvyššího státního zastupitelství. Nejprve poukázal na shodnost dovolání s obsahem podaného odvolání, s nímž se zásadně správně vypořádal odvolací soud, který výhrady obviněného proti vadnému posouzení otázek spojených s akcesoritou účastenství vyjádřil na stranách 5 až 7 usnesení odvolacího soudu a odkázal na strany 20 a 21 rozsudku soudu prvního stupně, a dostatečně vyložil, z jakých důvodů se u obviněného jedná o pachatelství. K námitce vůči změně popisu skutku ve výroku II. rozsudku upozornil na argumentaci v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 9 To 135/2004, s tím, že soudy na ni reagovaly v nyní přezkoumávaných rozhodnutích (např. strany 8 a 9 usnesení odvolacího soudu). Na podporu tam uvedených názorů zdůraznil teoretický podklad v odborné literatuře a poukázal na rozhodnutí č. 101/1998 Sb. rozh. tr. Rovněž výhrada proti nedostatečnému popisu subjektivní stránky ve sděleních obvinění byla v přezkoumávaných rozhodnutích soudy prověřena a nebyla shledána důvodnou.

14. Státní zástupce u námitky obviněného o nedostatku upozornění při změně právní kvalifikace oproti obžalobě shledal, že obviněný na změnu upozorněn nebyl, avšak stávající posouzení skutku jako zpronevěry, a nikoliv podvodu, bylo založeno již v rozsudku Vrchního soudu ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 9 To 135/2004, který není dovoláním napaden. Změna organizátorství v nepřímé pachatelství u trestného činu zpronevěry by mohla být důvodná, avšak nikterak nezasáhla do práva na obhajobu obviněného, protože konečné posouzení skutku v části I. jako zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku není přísnější, než jak skutek posuzoval státní zástupce v obžalobě, kde obviněný byl uznán vinným jako zvlášť nebezpečný recidivista podle § 41 tr. zák. z roku 1961. Proto při porovnání trestních sazeb o zpřísnění nešlo. V této souvislosti státní zástupce poukázal na rozhodovací praxi soudů (usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 11. 2007, sp. zn. IV. ÚS 826/2007, nález ze dne 21. 7. 2004, sp. zn. I. ÚS 639/2003, usnesení ze dne 11. 2. 2013, sp. zn. IV. ÚS 4269/2012, ze dne 30. 4. 2013, sp. zn. I. ÚS 1303/2012, a rozhodnutí Nejvyššího soudu publikované pod č. 16/2009 Sb. rozh. tr., případně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2010, sp. zn. 8 Tdo 301/2010, nebo ze dne 30. 8. 2017, sp. zn. 7 Tdo 975/2017). Dospěl k závěru, že změna právní kvalifikace neměla na obhajobu žádný vliv, obzvláště, když ani obviněný neuvedl, jakým konkrétním způsobem byla namítanou vadou obhajoba zasažena, neboť obviněný jen požadoval, aby mohl „zvolit nejvhodnější formu obhajoby“. Navíc státní zástupce zdůraznil, že zpronevěra i podvod měly stejný skutkový základ, který se v průběhu řízení zásadně nezměnil.

15. Vzhledem k tomu, že státní zástupce neshledal, že by došlo k porušení zásad spravedlivého procesu a není ani důvod k výjimečné nápravě procesních vad řízení, a konkrétní výhrady neodpovídají důvodům dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. přičemž námitky, že bylo porušeno právo obviněného na spravedlivý proces, jsou nedůvodné, navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. dovolání odmítl.

16. Vyjádření státního zástupce bylo zasláno k replice obhájci obviněného, přičemž Nejvyšší soud obdržel reakci ze strany obviněného, jenž ve shodě se svým dovoláním poukázal na to, že nalézací soud ho uznal vinným, ačkoliv jeho jednání mělo být posuzováno nikoliv jako nepřímé pachatelství,

ale jako účastenství, které však nelze za situace, kdy byl hlavní pachatel zproštěn obžaloby, považovat za trestné. Za tímto účelem si nalézací soud nepřípustně upravil skutkový podklad oproti původnímu rozsudku Vrchního soudu v Praze. V důsledku uvedeného postupu nalézacího soudu byla podle obviněného porušena zásada zákazu reformationis in peius. Upozornil též na § 22 odst. 2 tr. zákoníku, v jehož použití shledal porušení zákazu retroaktivity podle § 1 tr. zákoníku. V závěru obviněný vyjádřil, že na svém dovolacím návrhu setrvává a požádal, aby Nejvyšší soud podle něj rozhodl.

III. Přípustnost a další podmínky dovolání

17. Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., bylo podáno osobou oprávněnou podle § 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze toto podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.). Dále zkoumal, zda dovolání obsahuje takové výhrady, které naplňují označený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., protože jen na podkladě dovolání relevantně opřeného o některý ze zákonných dovolacích důvodů taxativně vypočtených v § 265b odst. 1, 2 tr. ř. mohou být napadená rozhodnutí a řízení jim předcházející podrobena věcnému přezkoumání.

18. Dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je možné podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Tento dovolací důvod slouží zásadně k nápravě právních vad, které vyplývají buď z nesprávného právního posouzení skutku, anebo z jiného nesprávného hmotněprávního posouzení, a proto na jeho podkladě lze zásadně vytýkat vady právní, tedy že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoli o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Označený důvod musí být v dovolání skutečně obsahově tvrzen a odůvodněn konkrétními vadami, které jsou dovolatelem spatřovány v právním posouzení skutku, jenž je vymezen v napadeném rozhodnutí, a teprve v návaznosti na takové tvrzené a odůvodněné hmotněprávní pochybení lze vytýkat i nesprávná skutková zjištění. Pro naplnění uvedeného dovolacího důvodu nepostačuje pouhý formální poukaz na příslušné ustanovení obsahující některý z dovolacích důvodů, aniž by byly řádně vymezeny hmotněprávní vady v napadených rozhodnutích spatřované (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2004, sp. zn. II. ÚS 279/03).

19. Výhrady týkající se otázek spojených s procesními postupy orgánů činných v trestním řízení lze vytýkat jen, pokud je pro ně určen konkrétní dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1, 2 tr. ř., jiné vady v procesním postupu soudů vytýkat nelze prostřednictvím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

20. Námitky dotýkající se porušení zákazu reformationis in peius je třeba podřadit pod dovolací důvod, protože jeho nerespektování v oblasti základů trestní odpovědnosti může věc posunout do ústavněprávní roviny, neboť se může zhoršit procesní postavení obviněného, a to jen v důsledku využití odvolacího práva, čímž dojde k porušení práva na spravedlivý proces. Dovolací soud proto nemůže odmítnout porušení zákazu reformationis in peius podřadit pod některý z dovolacích důvodů, neboť by tím vybočil z mezí spravedlivého procesu, protože žádný soud nesmí omezovat svůj přezkum tak, že se odmítne zabývat námitkou porušení některé z esenciálních zásad spravedlivého procesu (viz nález Ústavního soudu ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 55/04, Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 34, nález č. 114, str. 187). Povinnost chránit základní práva a svobody i pro dovolací soud vyplývá z článku 4 Ústavy České republiky (srov. nález Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2006, sp. zn. II. ÚS 304/2004). Ústavní soud ji ve svých rozhodnutích opakovaně označil za integrální součást komplexu práv na spravedlivý proces [článek 36 a násl. Listiny a článek 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva")], považujíce ji za klíčový princip garantující svobodu práva podat opravný prostředek v trestních věcech (viz článek 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě) a v důsledku toho i práva na obhajobu [viz nálezy ze dne 24. 4. 2006, sp. zn.

I. ÚS 670/05 (N 88/41 SbNU 127), ze dne 7. 12. 2006, sp. zn. II. ÚS 544/05 (N 220/43 SbNU 437), ze dne 8. 6. 2006, sp. zn. II. ÚS 304/04 (N 117/41 SbNU 469) a ze dne 4. 11. 2004, sp. zn. IV. ÚS 182/04 (N 168/35 SbNU 273)]. Vedle odvolací svobody je zákaz změny k horšímu spojen i s principem kontradiktornosti řízení ve smyslu článku 37 odst. 3 Listiny a článku 6 odst. 3 Úmluvy [srov. např. nález ze dne 5. 9. 2007, sp. zn. I. ÚS 1947/07 (N 135/46 SbNU 271)].

21. Podkladem pro posouzení správnosti právních otázek ve smyslu uvedeného dovolacího důvodu je skutkový stav zjištěný soudy prvního, příp. druhého stupně, přičemž Nejvyšší soud jimi učiněná skutková zjištění nemůže změnit, a to jak na základě případného doplnění dokazování, tak ani v závislosti na jiném hodnocení v předcházejícím řízení provedených důkazů [srov. nález Ústavního soudu ze dne 8. 7. 2003, sp. zn. IV. ÚS 564/02 (N 108/30 SbNU 489), a dále přiměřeně usnesení ze dne 9. 4. 2003, sp. zn. I. ÚS 412/02, ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. III. ÚS 732/02, ze dne 9. 12. 2003, sp. zn. II. ÚS 760/02, ze dne 30. 10. 2003, sp. zn. III. ÚS 282/03 (U 23/31 SbNU 343), dne 15. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 449/03 (U 22/33 SbNU 445), aj.].

22. Nejvyšší soud jako dovolací soud je oprávněn přezkoumat správnost rozhodnutí soudů s ohledem na procesní vady jen v případě, dojde-li k závěru, že skutková zjištění jsou v extrémním nesouladu s právními závěry učiněnými v napadeném rozhodnutí (viz např. nález Ústavního soudu ze dne 17. května 2000, sp. zn. II. ÚS 215/99, uveřejněný pod č. 69 ve sv. 18 Sb. nál. a usn. ÚS nebo nález Ústavního soudu ze dne 20. června 1995, sp. zn. III. ÚS 84/94, uveřejněný pod č. 34 ve sv. 3 Sb. nál. a usn. ÚS ČR).

23. Přezkum skutkových zjištění je v rámci řízení o dovolání přípustný jen tehdy, učiní-li dovolatel extrémní nesoulad předmětem svého dovolání (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2006, sp. zn. 8 Tdo 849/2006). K extrémnímu nesouladu mezi provedenými důkazy a učiněnými skutkovými zjištěními srov. také např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2010, sp. zn. 7 Tdo 448/2010, usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 11. 2009, sp. zn. IV. ÚS 889/09, nebo rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 23. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 359/05. Závěr, že by skutková zjištění byla v extrémním nesouladu s právními závěry učiněnými v napadených rozhodnutích, však s ohledem na obsah obou citovaných rozhodnutí a jejich návaznost na provedené dokazování, které je zachyceno v přezkoumaném spisovém materiálu Nejvyšším soudem, nelze učinit, jak na to bude ještě níže v podrobnostech poukázáno. Nejvyšší soud přitom interpretoval a aplikoval uvedené podmínky připuštění dovolání tak, aby dodržel maximy práva na spravedlivý proces vymezené Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a Listinou základních práv a svobod, neboť je povinen v rámci dovolání posoudit, zda nebyla v předchozích fázích řízení porušena základní práva dovolatele, a to včetně jeho práva na spravedlivý proces (k tomu srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl.ÚS-st. 38/14, vyhlášeno jako sdělení Ústavního soudu pod č. 40/2014 Sb., uveřejněno pod st. č. 38/14 ve sv. 72 Sb. nál. a usn. ÚS ČR). V té souvislosti považuje Nejvyšší soud za nutné zdůraznit, že i Ústavní soud výslovně v uvedeném stanovisku konstatoval, že jeho názor, „… podle kterého nelze nesprávné skutkové zjištění striktně oddělovat od nesprávné právní kvalifikace … však neznamená, že by Nejvyšší soud v každém případě, kdy dovolání obsahuje argumentaci ve vztahu ke skutkovým zjištěním, musel považovat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. za prima facie naplněný. … Je totiž jediným oprávněným orgánem, kterému v tomto stadiu přísluší posuzovat naplnění konkrétního dovolacího důvodu (viz § 54 rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci J. a ostatní proti České republice ze dne 13. 10. 2011, č. stížnosti 12579/06, 19007/10 a 34812/10), a toto posouzení je závaznou podmínkou pro případné podání ústavní stížnosti (ustanovení § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu)“ [srov. bod 23 citovaného stanoviska pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl.ÚS-st. 38/14, vyhlášeného jako sdělení Ústavního soudu pod č. 40/2014 Sb., uveřejněného pod st. č. 38/14 ve sv. 72 Sb. nál. a usn. ÚS ČR].

IV. K námitkám obviněného

24. Podle obsahu podaného dovolání Nejvyšší soud shledal, že obviněný brojil nejen proti nesprávnému právnímu posouzení, ale vytýkal i vady procesní povahy. Na základě shora uvedených hledisek o možnosti podat dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. se Nejvyšší soud zabýval právními výhradami spočívajícími v námitkách, že obviněný byl v nyní přezkoumávaných rozhodnutích uznán vinným jako pachatel pokračujícím zvlášť závažným zločinem zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku a pokračujícím zločinem podvodu podle § 209 odst. 1, 2, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku, ačkoliv jej Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 9 To 135/2004, [jenž byl postupem podle § 306a odst. 2 tr. ř. zrušen usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 2. 2017, sp. zn. 17 T 30/2002 (včetně jemu předcházejícího rozsudku soudu prvního stupně Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 10. 2004, sp. zn. 17 T 30/2002)] výrokem I. uznal vinným jako účastníka ve formě organizátorství na trestném činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 4 tr. zák., § 10 odst. 1 písm. a) tr. zák. č. 140/1961 Sb. z roku 1961, výrokem II. trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák., v obou případech jako zvlášť nebezpečného recidivistu podle § 41 odst. 1 tr. zák. V tom, že namísto účastníka v roli organizátora jej Vrchní soud v Praze v nyní přezkoumávaném usnesení ze dne 31. 1. 2018, sp. zn. 9 To 74/2017, uznal vinným jako hlavního pachatele, obviněný spatřoval porušení zásady akcesority účastenství se zřetelem na to, že jeho manželka, která byla podle obžaloby hlavní pachatelkou, byla naopak obžaloby zproštěna podle § 226 písm. b) tr. ř. U pachatelství vytýkal nedodržení zásad § 114 odst. 4 tr. zákoníku, pokud byl ve společnosti P. jen ředitelem, a nikoliv jejím statutárním orgánem, a poukazoval i na nezákonnou změnu popisu skutku. Vedle těchto námitek zdůrazňoval i porušení zásad reformationis in peius a beneficionis cohaesionis, neboť má za to, že při jejich respektování měl být rovněž obžaloby zproštěn. Poukázal též na nedostatky procesní povahy, které dále shledával v porušení zásady obžalovací, jestliže se soudy v popisu skutku odchýlily od podané obžaloby, což vedlo k nedodržení pravidel o totožnosti skutku. Obviněný brojil i proti obsahu sdělení obvinění, která podle něj neobsahovala dostatečné podklady pro vyjádření subjektivní stránky, a za nesprávné považoval, že nebyl na změnu právní kvalifikace v nyní přezkoumávaném rozhodnutí dostatečně upozorněn.

25. Protože dovolání obviněného podle jeho obsahu je kombinací výhrad hmotněprávních a procesních, u nichž však obviněný vytýkal vady dotýkající se zásad spravedlivého procesu, Nejvyšší soud se zřetelem na výše rozvedené principy vyjádřené zejména stanoviskem pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl.ÚS-st. 38/14, vyhlášeného jako sdělení Ústavního soudu pod č. 40/2014 Sb., uveřejněného pod st. č. 38/14 ve sv. 72 Sb. nál. a usn. ÚS ČR, posuzoval, zda jsou tyto námitky, dotýkající se celého dosavadního trestního řízení a v něm učiněných právních závěrů, opodstatněné.

a) K dosavadnímu průběhu řízení

26. Přestože dovolání obviněného směřuje proti usnesení Vrchního soudu ze dne 31. 1. 2018, sp. zn. 9 To 74/2017, nelze odhlédnout od dosavadního průběhu řízení, v němž bylo obviněnému sděleno obvinění rozhodnutím policejního orgánu ČVS:KVJC-22/20-2000, ze dne 4. 4. 2000 podle § 160 odst. 1 tr. ř. pro trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1, 4 tr. zák. spáchaného ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. společně s obviněnou P. V. (č. l. 1), protože „jako zástupci společnosti P. na základě uzavřené dohody ze dne 2. 10. 1998 s DAEWOO AVIA a smlouvy uzavřené dne 7. 6. 1999 o prodeji a distribuci osobních automobilů zn. DAEWOO různých typů na základě objednávky v období od 7. 10. 1998 do 26. 1. 2000 odebrali celkem 247 osobních vozů uvedené značky … neuhradili společnosti DAEWOOO AVIA v 64 případech splatné faktury v období od 7. 1. 1999 do 31. 12. 1999 v celkové výši 24.373.262, přičemž tuto částku z prodeje vozidel ke škodě DAEWOO AVIA použili pro svou potřebu“. Dále bylo obviněnému sděleno obvinění rozhodnutím policejního orgánu pod sp. zn. ČVS:KVJC-22/20-2000, ze dne 10. 11. 2000 podle § 160 odst. 1 tr. ř. pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. spáchaného pokračujícím jednáním nejméně v 7 případech formou

spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. společně s obviněnou P. V. (č. l. 3), případy jsou dále v jednotlivých 7 bodech popsány téměř ve shodě s tím, jak jsou uvedeny i v nyní přezkoumávaném rozsudku, pouze s případnými upřesněními.

27. Obžaloba ze dne 18. 12. 2002 byla podána proti oběma obviněným (č. l. 4771), přičemž obviněná P. V. jako jednatelka a od 1. 11. 1999 zastupující společnost na základě plné moci, a obviněný P. V. jako ředitel společnosti P. I. na podkladě dohody ze dne 2. 10. 1998 a později na podkladě smlouvy o prodeji a další distribuci osobních vozů ze dne 7. 6. 1999 odebrali v období od října 1998 do listopadu 1999 pro účely dalšího prodeje v provozovně v XY …od společnosti DAEWOO AVIA 64 ks osobních vozidel zn. DAEWOO, ač vzhledem ke špatné finanční situaci firmy věděli, že tato neuhradí, přičemž se jednalo celkem o 64 vozidel…. Tato vozidla jsou uvedená značkou, číslem VIN, dobou, kdy byla převzata a č. faktury včetně částky a dobou splatnosti, což jsou údaje, které korespondující s tím, jak jsou popsány v bodě I. nyní přezkoumávaného rozsudku, jen s tou změnou, že jejich počet byl snížen na 49 automobilů. Skutek II. se shoduje s textem, jak byl uveden ve sdělení obvinění, a jak je popsán i v přezkoumávaném rozsudku. Právní kvalifikace pro činy ad I. a II. je v obžalobě uvedena tak, že oba obvinění byli obžalováni jako spolupachatelé pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. spáchaným společným jednáním podle § 9 odst. 2 tr. zák., obviněný P. V. jako zvlášť nebezpečný recidivista podle § 41 odst. 1 tr. zák.

28. Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 8. 10. 2004, sp. zn. 17 T 30/2002, o této obžalobě rozhodl v zásadě v souladu s ní, pouze u obviněného P. V. vypustil zvlášť nebezpečnou recidivu. Podle § 250 odst. 4 tr. zák. mu uložil trest odnětí svobody na devět let, a obviněné P. V. na pět roků (č. l. 5022 až 5089).

29. Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 9 To 135/2004, z podnětu odvolání obviněného a krajského státního zástupce poté, co uvedený rozsudek krajského soudu zrušil, rozhodl tak, že podle § 259 odst. 3 tr. ř. obviněného P. V. uznal vinným výroky I. i II. na stejném skutkovém základě a ve shodě s tím, jak tomu je v nyní přezkoumávaném rozsudku, jen u I. s výjimkou „bez oprávnění za tuto společnost jednat“, která nyní byla v nyní přezkoumávaném rozsudku vypuštěna. Právně tato jednání posoudil v části I. jako trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1, 4 tr. zák. ve formě účastenství podle § 10 odst. 1 písm. a) tr. zák. jako zvlášť nebezpečného recidivisty podle § 41 odst. 1 tr. zák., v části II. jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. za použití zvlášť nebezpečné recidivisty podle § 41 odst. 1 tr. zák. Podle § 248 odst. 4 tr. zák. obviněného odsoudil za použití § 35 odst. 1 a § 42 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání deseti roků. Podle § 226 písm. b) tr. ř. obviněného P. V. zprostil obžaloby z 15 dílčích útoků v části I. (podle obžaloby i rozsudku soudu prvního stupně jich bylo uvedeno 64 automobily, a tedy byly zredukovány na 49 vozidel). Obviněnou P. V. podle § 226 písm. b) tr. ř. zprostil obžaloby v celém rozsahu proti ní podané obžaloby. Tato řízení probíhala proti obviněnému jako proti uprchlému § 302 a násl. tr. ř.

30. Když byl pobyt obviněného v cizině vypátrán a obviněný dodán do České republiky, Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 28. 2. 2017, sp. zn. 17 T 30/2002, rozhodl na návrh obviněného tak, že podle § 306a odst. 2 tr. ř. ve vztahu k němu zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 9 To 135/2004, a současně též rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 10. 2004, sp. zn. 17 T 30/2002.

31. Na základě tohoto postupu poté, co pominuly důvody řízení proti uprchlému, bylo v souladu s podmínkami řízení podle § 306a odst. 1 tr. ř., nařízeno a konáno hlavní líčení, v jehož závěru Krajského soudu v Českých Budějovicích rozhodl rozsudkem ze dne 9. 11. 2017, sp. zn. 17 T 30/2002, a následně Vrchní soud v Praze (dovoláním napadeným) usnesením ze dne 31. 1. 2018, sp. zn. 9 To 74/2017. Uvedená rozhodnutí jsou tedy výsledkem postupu podle § 306a odst. 2 tr. ř.

b) K použité právní kvalifikaci ve výroku I.

32. Obviněný dovoláním vytýkal, že byl v nyní posuzovaném rozhodnutí nesprávně uznán vinným jako pachatel zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku, jímž jej Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 9. 11. 2017, sp. zn. 17 T 30/2002, i odvolací Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 31. 1. 2018, sp. zn. 9 To 74/2017, proti němuž dovolání směřuje, shledaly vinným.

33. K tomu je třeba uvést, že v odůvodnění rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. 11. 2017, sp. zn. 17 T 30/2002, na straně 21 v posledním odstavci tento soud poukázal na to, že obviněného uznává vinným jako pachatele i přes to, že nebyl v době spáchání činu ve výroku ad I. statutárním orgánem společnosti P.. To nevylučuje, aby se nemohl dopustit trestného činu zpronevěry ve vztahu k věcem, které byly této společnosti svěřeny, i když nepodepsal dealerskou smlouvu se společností DAEWOO AVIA obsahující ujednání o výhradě vlastnictví, neboť o této skutečnosti věděl, protože všechny obchodní kroky fakticky řídil a o všem podstatném rozhodoval, objednával dodávky vozidel, určoval, zda budou či nebudou zaplacena tato vozidla, jednal s leasingovými společnostmi a s koncovými zákazníky a smlouvy připravoval. Soud prvního stupně tak shledal, že se obviněný dopustil jednání naplňujícího všechny znaky skutkové podstaty trestného činu zpronevěry, neboť fakticky nakládal s cizí věci jako s vlastní, přestože formálně nebyl jednatelem společnosti P., ale ředitelem, a k tomuto jednání využil svoji manželku, která byla uvedeného trestného činu zproštěna. Rozhodl tak s ohledem na to, že jde o trestný čin, u něhož není tzv. speciální subjekt, ale může se ho dopustit kdokoliv, a tedy i obviněný na pozici ředitele v této společnosti, u níž objednávání a prodej vozidel či sjednávání leasingových smluv bylo běžnou pracovní činností.

34. Krajský soud v Českých Budějovicích též uvedl, že byla respektována zásada zákazu změny k horšímu vyjádřená v ustanovení § 306a odst. 4 tr. ř., protože, jak vysvětlil ve druhém odstavci na straně 22 svého rozsudku, nejde oproti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 2. 2005, kterým byl obviněný uznán vinným účastenstvím na tomto trestném činu ve formě organizátorství, o zpřísnění. Vysvětlil, že organizátorství je nejzávažnější formou účastenství a obecně není méně závažnou formou trestné činnosti než pachatelství. S odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1201/2006, které je možné na projednávanou věc přiléhavě aplikovat, dospěl k závěru, že „nelze uzavřít, že pokud byl obviněný odsouzen za to, že spáchání trestného organizoval, což fakticky provedl prostřednictvím své manželky, je to z trestního hlediska méně závažný čin, než kdyby celou trestnou činnost spáchal sám, když bylo nutné princip zákazu reformace hodnotit z hlediska celkového výsledku, který pro obviněného znamená odsouzení. Z tohoto pohledu nynější rozhodnutí není pro obviněného méně příznivé než rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 2. 2005. Je tomu právě naopak. Skutek pod bodem II. již není posouzen jako trestný čin spáchaný zvlášť nebezpečným recidivistou, resp. trestán s využitím § 59 odst. 1 tr. zákoníku. Trest odnětí svobody byl obviněnému snížen z původních deseti let na devět roků a dva měsíce, a zároveň došlo i ke snížení výměry vedlejšího trestu zákazu činnosti z deseti na pět let“. Krajský soud v Českých Budějovicích tedy shledal, že o zpřísnění v celkovém posouzení dopadu řízení na obviněného nešlo.

35. Vrchní soud v Praze v nyní přezkoumávaném usnesení ze dne 31. 1. 2018, sp. zn. 9 To 74/2017, se s uvedenými závěry soudu prvního stupně ztotožnil a na straně 6 až 7 přezkoumávaného usnesení, jímž odvolání obviněného jako nedůvodné zamítl, rozvedl úvahy o správnosti závěru o pachatelství obviněného a potvrdil i důvodnost použité právní kvalifikace podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku, když dospěl k závěru, že obviněný jednal jako nepřímý pachatel ve smyslu § 22 odst. 2 tr. zákoníku. Konstatoval, že obviněný o všech transakcích věděl, jakož i o tom, že vozidla měla společnost P. svěřena s výhradou vlastnictví a byl oprávněn je prodat, avšak výtěžek prodeje byl povinen odevzdat prodejci, tj. společnosti DAEWOO Avia. Veškeré toto jednání organizoval a

uskutečnil v součinnosti se svou manželkou, která na jeho pokyn jako jednatelka společnosti za ni podepisovala smlouvy uzavřené v souvislosti s prodejem vozidel. Odvolací soud přisvědčil i závěru soudu prvního stupně, že se nejedná o porušení zásady vymezené v ustanovení § 306a odst. 4 tr. ř. oproti závěrům, které učinil Vrchní soud v Praze v rozsudku ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 9 To 135/2004. Za tím účelem porovnal sazby u zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 5 tr zákoníku a § 248 odst. 4 tr. zák., neboť uvedená zákonem provedená změna se projevila ve snížení hranice trestní sazby o dva roky, tj. z dvanácti na deset let odnětí svobody. Odvolací soud uvedl, že „i když byl obviněný nyní uznán vinným jako pachatel trestného činu zpronevěry oproti původní kvalifikaci účastenství ve formě organizátorství, nejedná se o užití přísnější kvalifikace a porušení zásady vymezené v ustanovení § 306a odst. 4 tr. ř., jak odvolatel namítal, neboť byl napadeným rozsudkem uznán vinným typově méně závažným trestným činem, než jakým byl ve formě organizátorství uznán vinným v předchozím trestním řízení vedeném proti uprchlému“. Současně shledal, že pachatelství je v daném případě méně přísné, protože „organizátorství svou povahou zosnování částečně převyšuje stupeň škodlivosti pachatelství tohoto zločinu“.

36. Nejvyšší soud k těmto závěrům soudů obou stupňů konstatuje, že nejprve je třeba z hlediska napadeného rozhodnutí a námitek v dovolání proti němu směřujících posoudit, zda je z hmotněprávního hlediska použitá právní kvalifikace opodstatněná, tzn. jestli jsou činem obviněnému kladeným za vinu v I. naplněny znaky zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku spáchaného jako pachatelem, a teprve pak je možné porovnávat tuto právní kvalifikaci s tou, která byla užita ve srovnávaném rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 2. 2005.

37. Zločin zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku spáchá ten, kdo si přisvojí cizí věc, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku škodu velkého rozsahu, přičemž podle § 138 odst. 1 tr. zákoníku jde o škodu dosahující nejméně částky 5.000.000 Kč.

38. Pachatelem je podle § 22 odst. 1 tr. zákoníku ten, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná. Pachatel musí vykonat činnost, která je popsána v příslušném ustanovení zvláštní části trestního zákoníku (pachatel na dokonaném trestném činu), nebo ji alespoň připravovat či se o ni pokusit (pachatel přípravy nebo pokusu).

39. Podle § 22 odst. 2 tr. zákoníku je pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil jiné osoby, která není trestně odpovědná pro nedostatek věku, nepříčetnost, omyl, anebo proto, že jednala v nutné obraně, krajní nouzi či za jiné okolnosti vylučující protiprávnost, anebo sama nejednala nebo nejednala zaviněně. Pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil takové osoby, která nejednala ve zvláštním úmyslu či z pohnutky předpokládané zákonem; v těchto případech není vyloučena trestní odpovědnost takové osoby za jiný trestný čin, který tímto jednáním spáchala. Jde o tzv. nepřímého pachatele, který k spáchání trestného činu užije jiné osoby (člověka), která je v rukou pachatele „živým nástrojem“. Taková osoba sama v trestněprávním smyslu nejedná nebo jedná za některé z okolností vylučujících protiprávnost anebo nejedná zaviněně, popř. jedná kulpózně nebo nikoli ve specifickém úmyslu, a proto není odpovědná buď vůbec (např. pro nedostatek věku, příčetnosti, skutkový omyl, jednání v krajní nouzi), nebo je odpovědná jen omezeně (např. za kulpózní trestný čin nebo sice za úmyslný trestný čin, ale jiný a méně závažný než ten, který vyžaduje specifický úmysl, cíl nebo pohnutku).

40. U trestného činu zpronevěry podle § 206 odst. 1 tr. zákoníku si pachatel přisvojí cizí věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která mu byla svěřena, jestliže s věcí nebo jinou majetkovou hodnotou naloží v rozporu s účelem, k němuž mu byla cizí věc dána do opatrování nebo do dispozice, a to způsobem, který maří základní účel svěření. Přisvojení je tedy takové nakládání pachatele s věcí, které má trvale vyloučit věřitele z dispozice s věcí. Byla-li mu věc svěřena za účelem opatření určitého prospěchu, považuje se také za její přisvojení, obstará-li si pachatel další prospěch v rozporu s tímto svěřením. Přisvojením takové věci se nerozumí získání věci do vlastnictví, neboť

trestným činem nelze nabýt vlastnického práva, nýbrž získání možnosti neomezené dispozice s věcí, není však rozhodné, jak poté pachatel s přisvojenou věcí, která mu byla svěřena, skutečně nakládá. O přisvojení jde tedy i v případě, když pachatel věc po dokonání činu někomu daruje, předá do zastavárny, odhodí ji nebo zničí apod. Obdobně se to pak týká i cizí svěřené jiné majetkové hodnoty [srov. ŠÁMAL, P. Trestní zákoník II. Zvláštní část (§ 140 – 421), Komentář. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, str. 2010].

41. S ohledem na učiněná skutková zjištění, která našla odraz i v popisu skutkového děje ve výroku rozsudku soudu prvního stupně, je třeba zdůraznit, že závěr soudů obou stupňů spočívá na skutkovém zjištění, že obviněný P. V. jako ředitel společnosti P. realizoval obchodní vztahy na základě kupní smlouvy spojené s výhradou vlastnictví, o níž se podle § 445 obch. zák. (obdobně je vymezena právní úprava i v § 2132 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku) jedná za podmínek, že si strany mohou smluvit, že kupující nabude vlastnického práva ke zboží později, než je stanoveno v § 443 obch. zák. Nevyplývá-li z obsahu této výhrady vlastnického práva nic jiného, má se za to, že kupující má nabýt vlastnického práva teprve úplným zaplacením kupní ceny. Dohoda o tom, že vlastnictví nabude kupující až v určité době po předání zboží, musí být opět k tomu, aby byla platná, učiněna v písemné formě [srov. Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 1101; srov. rovněž rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2001, sp. zn. 4 Tz 73/2001 (publikovaný v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu pod č. T-175) a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2001, sp. zn. 3 Tz 43/2001 (publikovaný v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu pod č. T-130)].

42. V této souvislosti soudy obou stupňů uvedenou podmínku vztahující se k výhradě vlastnictví dostatečně objasnily a zkoumaly všechny skutečnosti, které se k ní váží. V rámci těchto závěrů pak dostatečně respektovaly stávající judikaturu, podle níž se za nakládání s cizí věci ve smyslu trestného činu zpronevěry považuje za určitých okolností i dispozice s věcí v rozporu s výhradou vlastnictví, a proto o trestný čin zpronevěry může jít i tehdy, jestliže pachatel např. svévolně prodal věc, která sice byla převedena do jeho dispozice, ale k jejímu převodu došlo s výhradou vlastnického práva (§ 601 obč. zák, § 445 obch. zák.).

43. Nejvyšší soud se ztotožnil se závěrem soudů obou stupňů, proti jejichž rozhodnutím dovolání obviněného přímo směřuje, že trestného činu zpronevěry se za uvedených skutkových okolností popsaných ve výroku I. dopustil obviněný, který nebyl statutárním orgánem společnosti P., jež uzavírala obchodní smlouvy včetně výhrady vlastnictví, prostřednictvím jednatelky této společnosti, kterou byla manželka obviněného P. V. Je třeba poznamenat, že na trestný čin zpronevěry nemá v tomto případě vliv to, kdo uzavřel smlouvy o leasingu, případně o výhradě vlastnictví, ale to, kdo byl tím, kdo jednal v rozporu s podmínkami svěření, a kdo si i uvedeným způsobem svěřené věci přisvojil. Mohl to být i zaměstnanec pracující ve společnosti, která předmětné smlouvy svým statutárním orgánem uzavřela, nebo kdokoliv jiný, komu společnost, jíž byly věci svěřeny, pověřila. V daných souvislostech nebrání nic závěru, aby tím, kdo si přisvojil cizí svěřenou věc, byl i obviněný na pozici ředitele společnosti P. Správnost tohoto závěru vychází z povahy znaku „svěřené věci“ a „jejího přisvojení si“ a skutečného postavení obviněného ve společnosti P.

44. Cizí věc je svěřena, jestliže je jinému odevzdána do faktické moci (do držení nebo dispozice) zpravidla tím, aby s věcí nebo jinou majetkovou hodnotou nakládal určitým způsobem. V přezkoumávané věci společnost DAEWOO AVIA svěřila předmětných 49 automobilů na základě smlouvy s výhradou vlastnictví do užívání společnosti P. Podmínky svěření tedy vyplývají z podmínek sjednané smlouvy o výhradě vlastnictví. Obviněný byl ve společnosti P. v pozici ředitele a byl pověřen, aby s uvedenými věcmi nakládal jako její zaměstnanec. Byl to proto on, komu byly předmětné věci společností P. svěřeny, aby s nimi nakládal v rámci podmínek svěření, tj. podmínky, za jakých byla vozidla společnosti P. předána do užívání. Není v dané souvislosti pro posouzení naplnění znaku, že „si přisvojil“ cizí svěřenou věc, rozhodné, že nebyl v postavení statutárního

orgánu, neboť byl fakticky osobou, jíž byla vozidla zásadně smluvně předána k užívání společnosti P., ta jej však k realizaci svěřila obviněnému, jenž byl povinen s nimi nakládat jen tím způsobem, jak plyne z obsahu smluvních ujednání, neboť to byl podklad pro obsah a rozsah jejich svěření, a tedy následné manipulace s nimi.

45. Není z těchto důvodů pochyb o tom, že to byl právě obviněný, kdo s věcmi svěřenými společnosti P. fakticky nakládal „na podkladě smlouvy o prodeji a další distribuci osobních vozů uzavřené dne 7. 6. 1999 mezi DAEWOO AVIA jako prodávajícím a společností P. jako prodejcem, převzal „… pro účely skladování a prodeje v provozovně v XY, … od společnosti DAEWOO AVIA 49 kusů různých osobních vozidel značky DAEWOO, a tato svěřená vozidla … prodal leasingovým společnostem IPB Leasing, a. s., Praha 8, CAC Leasing, a. s., Praha 5, a GE Capital Leasing, a. s., Praha 4 a soukromým osobám“. Rozhodné v daných souvislostech bylo, že veškeré úkony potřebné k prodeji zajistil obviněný a jeho manželka P. V. jako jednatelka společnosti P. pouze podepsala kupní a leasingové smlouvy. V těchto souvislostech to byl proto zprostředkovaně obviněný, kdo společnosti DAEWOO AVIA za ně kupní cenu nezaplatil, a způsobil jí tak škodu ve výši nejméně 18.899.022 Kč. Podle uvedených skutkových zjištění je zřejmé, že obviněný P. V. byl tím, kdo jednal tak, že naplnil jako nepřímý pachatel znaky skutkové podstaty zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku. Smlouvy uzavírala jeho manželka P. V., která „jako jednatelka společnosti P. pouze podepsala kupní a leasingové smlouvy“, neboť tím byly vytvořeny podmínky pro to, aby mohla být předmětná vozidla společnosti P. svěřena, k čemu také fakticky došlo. Proto, aby došlo k naplnění znaků trestného činu zpronevěry, není rozhodné, zda tím byly splněny podmínky řádného podnikání ve smyslu zásad obchodního (občanského) práva, protože o to tu ve skutečnosti nešlo, když se jednalo o trestnou činnost, jíž se dopouštěl popsaným způsobem obviněný jako nepřímý pachatel (§ 22 odst. 2 tr. zákoníku).

46. Ze skutku, jak byl popsán ve výroku I. rozsudku soudu prvního stupně, vyplývá, že obviněný jednáním, které je ve skutkových zjištěních uvedeno, naplnil všechny znaky uvedeného zločinu podvodu podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku, když lze připustit, že ve smyslu § 22 odst. 2 tr. zákoníku šlo o nepřímé pachatelství, jak dovozoval na straně 6 odůvodnění přezkoumávaného usnesení odvolací soud, pro které vycházel z toho, že P. V. byla živým nástrojem, jehož prostřednictvím obviněný uvedený zločin spáchal (proto byla také činu, jenž jí byl kladen za vinu, zproštěna), neboť zneužil její nevědomosti o svých záměrech k tomu, aby jménem společnosti P. zmíněné smlouvy podepsala. Obviněný manželku P. V. jako jednatelku společnosti P. využil k tomu, aby byly podepsány předmětné smlouvy, tzn., že jejím prostřednictvím zajistil, aby mohl čin spáchat. Uzavření smluv zdánlivě za účelem podnikání nemohl učinit jinak, než jejím prostřednictvím, protože jak soudy zjistily, on nemohl být tím, kdo by za společnost navenek jednal, ani takovou společnost založit, neboť mu v tom bránilo jeho předchozí odsouzení.

47. Z těchto právních hledisek založených na zjištěných skutkových okolnostech uvedených v části I. rozsudku soudu prvního stupně Nejvyšší soud dospěl k závěru o správnosti závěru soudů obou stupňů, spočívajících v tom, že obviněný se zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku popsaným způsobem dopustil.

c) K použité právní kvalifikaci ve výroku II.

48. Výroku II. obviněný vytýkal stejně, jako tomu bylo ohledně výroku I., že neměl být uznán vinným pachatelem, ale jen organizátorem, protože nyní rozhodující soud vypustil část skutku a skutkovou větu upravil tak, že to byl obviněný sám, kdo prodal automobily uvedeným společnostem, což podle obviněného nasvědčuje záměru, aby mohl být uznán vinným pachatelem, neboť od uvedeného závěru bylo dovozeno přímé pachatelství za situace, kdy jeho manželka byla trestného jednání, jež jim oběma bylo kladeno za vinu, zproštěna, a proto i jemu za vinu kladený čin podvodu podle § 209 odst. 1, 2, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku, měl být posouzen jako účastenství, když se podle obviněného

soudy nevypořádaly s jeho námitkami ohledně výhrady k § 114 odst. 4 tr. zákoníku, neboť byl v pracovním poměru ve vztahu ke společnosti P.

49. K těmto výhradám, pokud se týkají vadnosti použité právní kvalifikace, je třeba uvést, že základem pro právní úvahy jsou skutkové okolnosti, jak byly na základě výsledků provedeného dokazování v rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. 11. 2017, sp. zn. 17 T 30/2002, zjištěny a ve výroku II. popsány. Zjištěná trestná činnost je kladena za vinu pouze obviněnému, a proto byl skutkový stav upraven tak, aby odpovídal tomu, že čin spáchal sám, a to nikoliv jako účastník, ale jako pachatel. Proto je v návětě tohoto výroku uvedeno, že „v úmyslu vylákat vyplacení finančních prostředků …“, následuje přehled faktur, u nichž je uvedeno, že to byl obviněný, kdo „prodal“ vyjmenovaným společnostem popsaná neexistující vozidla.

50. Jestliže byl na podkladě takto učiněných skutkových zjištění obviněný uznán vinným rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. 11. 2017, sp. zn. 17 T 30/2002, zločinem podvodu podle § 209 odst. 1, 2, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku jako pachatel, pak jde o stejný právní závěr, který je obsažen u tohoto výroku i v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 9 To 135/2004, kde byl tento čin posouzen též jako spáchaný obviněným jako pachatelem. Pokud jde o skutková zjištění, ta nedoznala změny.

51. Je vhodné poznamenat, že se obviněný odvolával na ustanovení § 114 odst. 4 tr. zákoníku, které na projednávanou trestní věc nedopadá, protože se týká vojáků, konkrétně se v něm uvádí, že kde se v tomto zákoně mluví o vojáku, rozumí se jím a) voják v činné službě, voják mimo činnou službu, je-li ve služebním stejnokroji, příslušník bezpečnostního sboru, válečný zajatec. Z této dikce tedy není jasné, co měl tímto argumentem obviněný na mysli. Zřejmě jiné ustanovení dopadající na pracovní poměr, s nímž obviněný v dané souvislosti rovněž argumentoval. Připomenout je třeba, že odvolací soud zřejmě k vhodněji uplatněné námitce obviněného v odvolání svá vysvětlení obecně k ustanovení § 114 tr. zákoníku podal v bodě 14. přezkoumávaného usnesení, kde vyložil názory, proč toto ustanovení v přezkoumávané věci nebylo možné aplikovat. Nejvyšší soud i přes uvedenou nejasnost k tomu, když obviněný poukazoval na zproštění své manželky, která byla v postavení jednatelky společnosti P., a v tomto kontextu zdůrazňoval vypuštění určité části popisu skutku, zmiňuje, že šlo ze strany soudu prvního stupně v nyní přezkoumávané věci o nutnou reakci na zmíněnou změnu, která se však již promítla do rozsudku vrchního soudu ze dne 2. 2. 2005, od něhož se jinak zásadně Krajský soud v Českých Budějovicích neodchýlil. Jen pro úplnost lze uvést, že když obviněný výslovně vady právní kvalifikaci skutku ve výroku II. nenamítal, není ani z jiných závažných důvodů nutné pochybovat o správnosti právního posouzení o naplnění všech znaků zločinu podvodu podle § 209 odst. 1, 2, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku, který odpovídá skutečnostem, jež byly soudy zjištěny, jak po objektivní, tak i po subjektivní stránce. K nejasné a nesrozumitelné námitce obviněného proto není možné uvést nic další než to, že použitá právní kvalifikace žádné nedostatky nevykazuje.

d) K vadám v popisu skutku u výroku I.

52. Obviněný u výroku I. Krajskému soudu v Českých Budějovicích vytýkal, že rozsudkem ze dne 9. 11. 2017, sp. zn. 17 T 30/2002, narozdíl od popisu skutku ve výroku I. rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 9 To 135/2004, ze skutku vypustil část zjištění, „… bez oprávnění za tuto společnost jednat …“. Nelze se ztotožnit s názorem obviněného, že tomu bylo proto, aby uvedenou právní kvalifikaci mohl soud použít, a že tak jednal v rozporu se všemi zásadami trestního řízení, mimo jiné i s § 264 odst. 1 tr. ř. Důvodem tohoto tvrzení podle obviněného bylo, že Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 9 To 135/2004, zavázal Krajský soud v Českých Budějovicích k tomu, aby rozhodoval jen tak, jak vyplynulo z jeho rozsudku. Takový názor nemůže obstát, neboť je třeba poukázat na stranu 20 rozsudku soudu prvního stupně ze dne 9. 11. 2017, sp. zn. 17 T 30/2002, v němž Krajský soud v Českých Budějovicích vyslovil, že je sice vázán předchozím rozhodnutím Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 9 To 135/2004, avšak s ohledem na

vlastní výsledky provedeného rozkování a odstup času, včetně změněné právní úpravy, byl povinen reagovat na tyto jiné skutečnosti, které z uvedeného rozhodnutí Vrchního soudu nevyplývaly. Přitom není pochyb, že konstatovaný skutkový závěr plyne z výsledků dokazování, které Krajský soud v Českých Budějovicích vyložil na stranách 11 až 19 tohoto nyní přezkoumávaného rozhodnutí.

53. Navíc je třeba vysvětlit, že obviněným vytýkaná skutečnost se vztahuje ke skutkové okolnosti, která nebyla nyní po nově provedeném dokazování na základě postupu podle § 306a odst. 2 tr. ř. do skutkového zjištění zahrnuta, avšak nikoliv proto, že by tento rozhodující soud prvního stupně neakceptoval právní názor soudu odvolacího, neboť žádný takovým právním závěrem nebyl a ani nemohl být pro velký časový odstup, zejména však povahu řízení zavázán, ale své rozhodnutí vydal s ohledem na okolnosti, které sám zjistil. Krajský soud v Českých Budějovicích před tím, než vydal rozsudek ze dne 9. 11. 2017, sp. zn. 17 T 30/2002, konal řízení na základě procesního postupu podle § 306a odst. 2 tr. ř. poté, co usnesením ze dne 28. 2. 2017 zrušil ve vztahu k obviněnému P. V. pravomocný rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 9 To 135/2004, a v té souvislosti i předchozí rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 10. 2004, sp. zn. 17 T 30/2002. V něm kromě důvodů, pro které toto rozhodnutí vydal, toliko uvedl, že ve věci bude nařízeno hlavní líčení, v němž bude věc znovu projednána.

54. Je nutné zdůraznit, že v této věci jde o postup soudu podle § 306a odst. 2 tr. ř. neboť důvody pro řízení proti uprchlému pominuly až po pravomocném skončení věci u soudu druhého stupně, který sám rozhodl rozsudkem. Ke zrušení předchozího rozsudku došlo až téměř po třinácti letech, a bylo provedeno soudem prvního stupně nové hlavní líčení. Způsob provádění řízení a případně i jednotlivých důkazů byl dán požadavkem na dodržení zásad spravedlivého procesu. Při provádění důkazů se soud řídil obecnými pravidly vyplývajícími z ustanovení § 207 až 215 tr. ř. a vycházel ze zásad ústnosti a bezprostřednosti (srov. § 2 odst. 11, 12 tr. ř.) [srov. ŠÁMAL, P. Trestní řád (§ 140 – 421), Komentář. 7. vydání, Praha: C. H. Beck, 2013, str. 3470; srov. též rozhodnutí č. 36/2004 Sb. rozh. tr.].

55. Nejvyšší soud však považuje za vhodné uvést, že podle § 306a odst. 2 tr. ř. postupuje soud tehdy, jestliže skončilo řízení proti uprchlému pravomocným odsuzujícím rozsudkem a poté pominuly důvody, pro které se řízení proti uprchlému vedlo. Činí tak na návrh odsouzeného podaný do osmi dnů od doručení rozsudku soud prvního stupně, takový rozsudek zruší a v rozsahu stanoveném v odstavci 1 citovaného ustanovení se hlavní líčení provede znovu. Po zrušení rozsudku mohou nastat různé situace, vždy je však třeba provést nové hlavní líčení, a to buď v celém rozsahu, nebo v rozsahu, ve kterém bylo provedeno jako řízení proti uprchlému. Pokud bylo konáno řízení proti uprchlému jen v odvolacím řízení, je třeba analogicky po zrušení odvolacího rozhodnutí provést znovu jen odvolací řízení (srov. nález Ústavního soudu ze dne 24. 10. 2007 sp. zn. I. ÚS 371/2007, uveřejněný pod č. 170 ve sv. 47 Sb. nál. a usn. ÚS ČR).

56. V každém z těchto postupů po zrušení rozhodnutí ve smyslu § 306a odst. 2 tr. ř. jde o řízení sui generis, a proto dojde-li k případu, že je zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu i jemu předcházející rozhodnutí soudu prvního stupně a v novém hlavním líčení rozhoduje soud prvního stupně, neplatí pro něj zásady uplatněné v ustanovení § 264 odst. 1 tr. ř., podle kterého soud, jemuž věc byla vrácena k novému projednání a rozhodnutí je vázán právním názorem, jenž vyslovil ve svém rozhodnutí odvolací soud a je povinen provést úkony a doplnění, jejichž provedení odvolací soud nařídil. Uvedené pravidlo má vztah k řízení, kdy soud rozhoduje v bezprostřední návaznosti na rozhodnutí dotčená opravným prostředkem, a důvody, proč věc vrací, jsou odvozeny od vad, které ve věci nadřízený soud zjistil. Situace při postupu podle § 306a odst. 2 tr. ř. je však jiná. Je sice zrušeno rozhodnutí, ale důvody mají příčinu ve zcela jiných okolnostech, které se odvíjejí od nového řízení, po pominutí podmínek řízení proti uprchlému, a to s ohledem na stadium, v němž bylo skončeno. Proto principy § 264 odst. 1 tr. ř. nelze na tento typ řízení striktně aplikovat a soud znovu rozhodující není v jejich smyslu vázán právním názorem ve zrušeném rozhodnutí vysloveném. Je však povinen takový

názor respektovat, nikoliv však ve smyslu závazného prvního názoru, ale jako úvahy směřující ke skutečnostem, které měly podklad v tehdy prováděném řízení.

57. Z těchto důvodů však nelze požadovat striktně obecně platnou závaznost při postupu podle § 306a odst. 2 tr. ř., neboť úvahy a závěry, které vedly odvolací soud k rozhodnutí, jež bylo uvedeným postupem zrušeno, nemají kontinuální vztah k tomu, za jakých podmínek se bude utvářet názor, jenž učiní soud prvního stupně v řízení poté, co došlo ke zrušení rozhodnutí podle § 306a odst. 2 tr. ř.

e) K porušení zásady zákazu reformationis in peius

58. Nejvyšší soud k námitkám, že byla porušena zásada vyjádřená v § 306a odst. 4 tr. ř., podle níž v novém řízení nemůže dojít ke změně rozhodnutí v neprospěch obviněného, považuje za nutné zmínit, že toto ustanovení zakotvuje zvláštní případ zákazu reformationis in peius. Požadavek nezhoršení postavení obviněného je zde obdobný tomu, jako to je i v jiných případech vyjádřených v § 150 odst. 1, § 264 odst. 2, § 265s odst. 2, § 273 tr. ř., kde nesmí být pozice obviněného zhoršena. Termín "prohibitio reformationis in peius" lze vykládaný jako "zákaz změny k horšímu" v souvislosti s trestním řízením znamená, že orgán rozhodující o opravném prostředku, ani orgán, jemuž byla věc přikázána k novému projednání a rozhodnutí, nemohou změnit rozhodnutí v neprospěch osoby, která opravný prostředek podala, nebo v jejíž prospěch byl podán. Smyslem této zásady je umožnit obviněnému co nejširší uplatnění opravných prostředků, a to s ohledem na záruku (za předpokladu, že rozhodnutí bude napadeno pouze ve prospěch obviněného), že využití této obrany nebude mít za následek zhoršení jeho procesního postavení. Uvedená zásada má římskoprávní základ ("Soudci, který projednává odvolání, není dovoleno změnit rozsudek k horšímu - Reformatio in peius iudici appellato non licet" - srov. Digesta 49, 1, 1, pr. - Ulpianus) … je vyjádřena v ustanovení § 150 odst. 1, § 259 odst. 4, § 264 odst. 2, § 265m, § 265p, § 265s odst. 2, § 273, § 289 písm. b) a § 314i písm. b) tr. ř. (viz nález Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2585/2013).

59. Zásada zákazu změny k horšímu vyjádřena v § 306a odst. 4 tr. ř. znamená zákaz změnit rozhodnutí v novém řízení v neprospěch obviněného. Za změnu rozhodnutí v neprospěch obviněného nutno považovat jakoukoli změnu a v kterémkoli výroku, pokud z podnětu opravného prostředku podaného ve prospěch obviněného zhoršuje postavení obviněného a přímo se ho dotýká, bez ohledu na to, o které otázce z těch, o nichž se v trestním řízení rozhoduje, bylo v daném případě rozhodováno (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tz 57/98, publikován pod č. 22/1999 Sb. rozh. tr.). V těchto souvislostech se připomíná také závěr obsažený v nálezu Ústavního soudu ze dne 24. 4. 2006, sp. zn. I. ÚS 670/05, podle něhož „Judikatura obecných soudů se zákazem reformatio in peius zabývá především z hlediska uložených následků trestní odpovědnosti (srov. kupř. rozhodnutí č. 33/2002, č. 49/2000, č. 4/1998 či 42/1994 Sb. rozh. tr.), avšak lze poukázat i na rozhodnutí, která tuto zásadu interpretují šířeji. Za změnu rozhodnutí v neprospěch obviněného pak nutno považovat jakoukoli změnu a v kterémkoli výroku, pokud zhoršuje postavení obviněného a přímo se ho dotýká, bez ohledu na to, o které otázce z těch, o nichž se v trestním řízení rozhoduje, bylo v daném případě rozhodováno.“ (srov. obdobně rovněž rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 7. 1998 sp. zn. 5 Tz 57/98, nebo rozhodnutí č. 22/1999 Sb. rozh. tr.).

60. Zákaz reformacionis in peius je třeba důsledně chápat jako garanci svobody odvolacího práva (zaručené hlavou pátou Listiny), a v důsledku toho i práva na obhajobu. Proto je třeba jej pojímat co možná nejšířeji, „jinak by se totiž právo na podání opravného prostředku stalo do značné míry formálním, když sice určité osoby by měly právo podávat opravné prostředky, ale z obavy … že toto právo by se mohlo obrátit proti nim, by ho raději nevykonávaly.“ (srov. Šámal, P., „K úpravě trestního procesu v letech normalizace“ in Vývoj práva v Československu v letech 1945-1989, Praha, Karolinum, 2004, str. 328). K extenzivní aplikaci zákazu reformationis in peius vede i zřejmý fakt, že posledním arbitrem toho, co je či není k jeho prospěchu, by měl být zásadně obviněný, nikoli soud, který je nepochybně při úvaze, zda nějaká změna obviněnému prospívá či nikoli, veden i vlastními

hodnotovými představami. Péče o dokonalost popisu skutku náleží aktivitě obžaloby, nikoli aktivitě soudu, který se odstraňováním takové vady podílí na prokazování viny obviněného, což rozhodně nelze chápat jako nestranné rozhodování o vině či nevině (byť je k tomu nucen trestním řádem – ust. § 2 odst. 5 in fine tr. ř.). Tento zákaz se logicky uplatní nejen tehdy, když odvolací soud sám učiní konečné rozhodnutí ve věci, ale i když po zrušení napadeného rozhodnutí vrátí věc státnímu zástupci k došetření.“ in Digitální knihovna Sněmovny Parlamentu ČR, tisk č. 535 1992-1996). Návrat k důslednému uplatňování zákazu reformationis in peius je třeba chápat jako součást procesu návratu k zásadám právního státu (srov. nález Ústavního soudu ze dne 24. 4. 2006, sp. zn. I. ÚS 670/05).

61. Z ustanovení § 259 odst. 4 tr. ř., které upravuje zákaz reformationis in peius (zákaz změny k horšímu), vyplývá, že pro řešení otázky, zda by došlo jinou právní kvalifikací skutku k porušení tohoto principu, je nezbytné jednoznačně vyřešit, jaký trestný čin (včetně příslušných odolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby) by při správném právním posouzení zjištěné jednání obviněného naplnilo, neboť jen tak lze posoudit, zda se zákaz reformationis in peius v posuzovaném případě uplatní. Zákaz reformationis in peius se nevztahuje na samotné řízení, ale na jeho výsledek (tedy rozhodnutí). Uvedený zákaz se tedy nevztahuje na možnost zvažovat jinou, přísnější právní kvalifikaci jednání obviněného zejména za situace, kdy jsou zde pochybnosti o naplnění znaků trestného činu, pro který byl obviněný odsouzen, ale na rozhodnutí odvolacího soudu o vině obviněného takovým přísnějším trestným činem (viz rozhodnutí č. 41/2007 Sb. rozh. tr.).

62. Z hlediska těchto zásad a požadavků na posouzení námitky obviněného, že rozhodnutím soudy v nynějším řízení probíhajícím na podkladě postupu podle § 306a odst. 2 tr. ř. došlo k porušení uvedeného principu, Nejvyšší soud posuzoval všechny rozhodné skutečnosti, které bylo třeba zvažovat, a to zejména s ohledem na to, že bylo postavení obviněného u výroku I. změněno tak, že namísto účastníka v pozici organizátora podle § 10 odst. 1 písm. a) tr. zák., nyní § 24 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, bylo rozhodnuto o tom, že se obviněný zločinu podvodu podle § 209 odst. 1, 2, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku dopustil v postavení pachatele (nepřímého podle § 22 odst. 2 tr. zákoníku).

63. Z obsahu přezkoumávaného rozhodnutí je vhodné zmínit, že oba soudy nižších stupňů v nyní napadených rozhodnutích dospěly k názoru, že zásada zákazu změny k horšímu porušena nebyla. Účastenství ve formě organizátorství soud prvního stupně nepovažoval za méně závažnou formu trestné činnosti než pachatelství, a z celkového hlediska bylo podle něho nové rozhodnutí příznivější, a to vzhledem k závažnosti organizátorství, o které se v této věci jednalo a též k nevyužití institutu zvlášť nebezpečného recidivisty, resp. trestání s využitím § 59 odst. 1 tr. zákoníku, rovněž i proto, že trest odnětí svobody byl obviněnému snížen z původních deseti let na devět roků a dva měsíce a došlo i ke snížení vedlejšího trestu zákazu činnosti (strana 22 rozsudku soudu prvního stupně). Jednalo se tedy o celkovou kumulaci všech těchto skutečností.

64. Odvolací soud vysvětlil, že „v případě výroku o vině a právní kvalifikaci u výroku II. k takové změně k horšímu nedošlo“, avšak ani u výroku I. nepovažoval rozhodnutí soudu prvního stupně za nesprávné. S odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 5. 2011, sp. zn. 3 Tdo 1283/2010, poukázal na to, že účastenství, které ve formě organizátorství představuje nejzávažnější formu této vývojové fáze trestné součinnosti, je ve srovnání s pomocí a návodem mnohem závažnější, neboť pachatel vyvíjí širší a intenzivnější činnost, kterou lze označit za zosnování a řízení trestného činu. Podle odvolacího soudu je u zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku prokázané jednání obviněného svou škodlivostí zcela srovnatelné se závažností pachatelství, neboť jednal jménem právnické osoby P., byť nikoliv ve formálním postavení jednatele, nýbrž fakticky, protože se do této role instaloval v podstatě sám, neboť nemohl vykonávat funkci jednatele s ohledem na svůj předchozí trestní postih. Z tohoto důvodu do funkce jednatelky umístil manželku, avšak jen zcela formálně, neboť plnila jeho pokyny, protože to byl obviněný, kdo zajišťoval veškerou rozhodovací i řídící činnost. Odvolací soud též zdůraznil, že obviněný si při zajištění této své pozice přisvojil ve funkci ředitele svěřené cizí věci. Konstatoval také, že důvodem zproštění P. V. nebylo to,

že by se skutek, pro který se řízení vedlo, nestal, ale z toho důvodu, že na její straně vznikly pochybnosti o naplnění subjektivní stránky stíhaného trestného činu. Poté, co odvolací soud porovnal a posoudil konečnou situaci obviněného ve vztahu k výsledku celého řízení, jež posuzoval v komplexu všech dílčích závěrů jak o vině, kde se soustředil i na zákonnou změnu právního posouzení, které je pro obviněného příznivější, tak i u trestu. Ohledně něho u odnětí svobody tak i zákazu činnosti rozhodl v mírnější výměře, byť za použití § 59 odst. 1 tr. zákoníku, jenž však má z hledisek ukládání mírnější podmínky, než tomu bylo podle § 41 odst. 1 tr. zák., podle něhož byl čin posouzen v předchozím rozhodnutí. Dospěl k závěru, že ke zhoršení postavení obviněného nedošlo, protože se snížila typová závažnost trestného činu zpronevěry podle § 206 odst. 5 tr. zákoníku oproti § 248 odst. 4 tr. zák., což se projevilo ve snížení horní hranice trestní sazby o dva roky, z dvanácti na deset let odnětí svobody (viz podrobně strana 6 a 7 usnesení odvolacího soudu).

65. Nejvyšší soud se s rozvedenými úvahami především odvolacího soudu ztotožnil, a to i přesto, že je třeba přisvědčit názoru obviněného, že podle obvyklých výkladů se chápe postavení pachatele (§ 22 tr. zákoníku) jako přísnější, než je postavení účastníka (§ 24 tr. zákoníku). Je však třeba zdůraznit, že tato zásada neplatí absolutně, a to zejména právě u organizátora [§ 24 odst. 1 písm. a) tr. zákonku]. Trestná činnost účastníka bezprostředně přispívá k tomu, aby došlo k naplnění znaků konkrétní skutkové podstaty trestného činu, i když účastník sám tyto znaky přímo nenaplňuje. Účastenství je úmyslnou formou účasti na trestném činu (arg. „… kdo úmyslně …), která je namířena proti témuž konkrétnímu zájmu chráněnému trestním zákonem jako pachatelství [§ 22 tr. zákoníku] nebo spolupachatelství [§ 23 tr. zákoníku]. Pokud jde o typovou společenskou škodlivost (§ 12 odst. 2 tr. zákoníku), blíží se účastenství typové společenské škodlivosti pachatelství nebo spolupachatelství, přičemž v některých výjimečných případech (např. u organizátorství) může být i obdobné typové společenské škodlivosti, a proto jsou organizátorství, návod a pomoc prohlášeny za obecné formy trestného činu (§ 111 tr. zákoníku) a co do míry trestnosti jsou postaveny na roveň pachatelství, ač samy k provedení trestného činu nikdy nestačí [§ 111 tr. zákoníku]. Účastenství je v trestním zákoníku vybudováno na zásadě akcesority, což je v obecné rovině závislost trestní odpovědnosti účastníka na trestní odpovědnosti hlavního pachatele. Organizátorství, návod a pomoc se posuzují jako účastenství podle § 24 tr. zákoníku, jen jestliže se pachatel hlavního trestného činu o něj alespoň pokusil (účastenství na dokonaném trestném činu nebo jeho pokusu) [srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1-139. Komentář. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 343].

66. Organizátor se zpravidla podílí na spáchání trestného činu rozhodujícím způsobem ve skupinových věcech, aniž by se ho přímo účastnil jako spolupachatel. Za zosnování trestného činu je třeba považovat činnost spočívající v iniciování dohody o spáchání trestného činu, vymýšlení plánu jeho spáchání, vyhledávání osob, které by se na něm podílely, zajišťování jejich vzájemného styku, rozdělení úkolů jednotlivým osobám před spácháním trestné činnosti, zabezpečování utajené trestné činnosti, utajení jednotlivých osob na ní se podílejících apod. Za řízení je třeba považovat úkony spočívající v usměrňování všech osob na trestné činnosti se podílejících, vydávání konkrétních pokynů jednotlivým osobám, vyžadování jejich splnění apod. Je přitom nerozhodné, do jaké míry si osoby, které jsou organizovány, uvědomují činnost organizátora (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1008/2005).

67. Z těchto skutečností a právních názorů Nejvyšší soud vycházel i při posuzování, jak se ve vztahu k postavení obviněného ve spáchané trestné činnosti odrazila výše konstatovaná změna, která se promítla v rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. 11. 2017, sp. zn. 17 T 30/2002, s nímž se ztotožnil i Vrchní soud v Praze v nyní přezkoumávaném usnesení, oproti tomu, jak o jeho vině bylo rozhodnuto v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 9 To 135/2004. Zásadně se Nejvyšší soud ve vztahu k hodnocení, zda došlo k porušení zákazu reformationis in peius, řídil pravidlem, že je pro závěr o tom, zda ke změně k horšímu došlo, rozhodné celkové vyznění nového rozhodnutí, a to jak takovou změnu zejména obviněný může

pociťovat.

68. V posuzované věci je třeba zdůraznit, že změna postavení obviněného z účastenství na pachatelství u výroku I. nevedla k tomu, aby se důsledky pro obviněného zhoršily proto, že v daném případě jeho organizátorství, jímž byl uznán vinným rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 2. 2005, které podle původního rozsudku směřovalo k činu, jehož byla jeho manželka zproštěna pro vlastní trestní neodpovědnost v důsledku neprokázání jejího zavinění, spočívala v tom, že obviněný zosnoval a řídil celou trestnou činnost, do níž se však sám i zapojil vlastní aktivitou, kterou realizoval i podle uvedeného rozsudku tohoto vrchního soudu sám. Je tedy sice pravdou, že vrchní soud čin posoudil jako organizátorství, avšak zásadní skutková zjištění popisující průběh činu obsahovala aktivní jednání obviněného, neboť v nich bylo uvedeno, že „převzal"… 49 ks různých osobních vozidel, která „prodal" leasingovým společnostem. Přitom „veškeré úkony potřebné k prodeji zajistil a jeho manželka P. V. jako jednatelka P. pouze bez vědomí toho, k čemu tyto její úkony budou sloužit, podepsala kupní a leasingové smlouvy. Byl to jen sám obviněný, kdo věděl a jednal tak, že společnosti DAEWOO AVIA za ně kupní cenu nezaplatil, a proto to byl v důsledku on, kdo způsobil tak škodu ve výši nejméně 18. 899.022 Kč" (viz strana 2 rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 9 To 135/2004). Je tedy zřejmé, že i když tento soud na straně 7 uvedl, že jde o trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1, 4 tr. zák., ve formě účastenství podle § 10 odst. 1 písm. a) spáchaný zvlášť nebezpečným recidivistou podle § 41 odst. 1 tr. zák., ponechal popis skutku tak, že obviněný aktivně jednal, což svědčí o tom, že ponechal, že se obviněný v této fázi choval jako pachatel. Přitom však jmenovaný soud zdůrazňoval skutečnosti svědčící o organizátorské roli obviněného, jenž pro tuto trestnou činnost sám zajistil veškeré podmínky, včetně své manželky v roli osoby, která jen plnila jeho pokyny. Bez ohledu na to, že v rozsudku Vrchního soudu ze dne 2. 2. 20005 jde o vadný právní závěr v rozporu s judikaturou, podle níž účastník na trestném činu nemůže být současně pachatelem téhož trestného činu, i podle skutkových okolností, se o účastenství fakticky nejednalo.

69. Z těchto hledisek nyní učiněný výrok o vině není přísnější než původní výrok o vině v části I. uvedený v rozsudku Vrchního soudu ze dne 2. 2. 2005, neboť přestože je jednání obviněného nyní posouzeno jako jednání pachatele, což v zásadě vystihuje skutkové okolnosti, které nezměnil v zásadě žádný ze soudů, role obviněného zůstala nezměněna v konkrétním jednání při naplňování znaků zločinu zpronevěry. Přitom však odpadlo zdůrazňování jeho role jako osoby, která čin plánovala, zosnovala a vytvořila si zásadně pro sebe samého podmínky, aby k jeho spáchání mohlo dojít. Obviněný byl tím, kdo naplňoval jednotlivé znaky trestného činu zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku. Jeho vliv na manželku P. V. byl v této souvislosti určitým způsobem významný, protože bez její role jednatelky, která za společnost P. musela sjednat potřebné smlouvy pro realizaci plánu obviněného, byla nezbytným prvotním krokem, bez něhož by jím vytvořený plán nemohl být realizován. Je jen třeba dodat, že úloha obviněného, spočívající v tom, že řídil veškerou trestnou činnost, včetně své manželky, vychází z jeho postavení nepřímého pachatele ve smyslu § 22 odst. 2 tr. zákoníku.

70. Na základě těchto skutečností, které vyplývají z obsahu přezkoumávaných rozhodnutí, Nejvyšší soud při respektu k pravidlům vymezujících zákaz reformationis in peius, stejně tak jako k hmotněprávním pojmům „pachatel" a „organizátor", dospěl k závěru, že způsobem, jak rozhodl Krajský soud v Českých Budějovicích v nyní přezkoumávaném rozsudku ze dne 9. 11. 2017, sp. zn. 17 T 30/2002, uvedenou zásadu změny v použití obviněným vytýkané právní kvalifikaci k horšímu neporušil, protože o změnu k horšímu nešlo.

71. Tím spíše se o změnu k horšímu nejedná, uváží-li se v rámci celého výsledku provedeného řízení, jaký dopad mají pro obviněného závěry ve výroku o vině i na výrok o trestu. Je nutné zmínit závěry učiněné Krajským soudem v Českých Budějovicích, a to s důrazem na rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 9 To 135/2004, jímž byl obviněnému uložen podle § 248 odst. 4 tr.

zák. pro spáchání ad I. trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 4 tr. zák. ve formě účastenství podle § 10 odst. 1 písm. a) tr. zák., jako zvlášť nebezpečnému recidivistovi podle § 41 odst. 1 tr. zák., a ad II. za trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., jako zvlášť nebezpečnému recidivistovi podle § 41 odst. 1 tr. zák., úhrnný trest v trvání deseti roků, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. d) tr. zák. zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Podle § 49 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen trest zákazu činnosti na dobu deseti let. Na nezměněném skutkovém základě byl nyní napadeným rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích podle § 206 odst. 5 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zákoníku odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání devíti roků a dvou měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 1, 3 tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku mu byl uložen trest zákazu činnosti v trvání pěti roků.

72. Z uvedeného plyne, že celkový výsledek je pro obviněného příznivější, než tomu bylo v uvedeném rozsudku vrchního soudu, protože ve výkonu trestu stráví o osm měsíců méně, v mírnějším režimu, a i u trestu zákazu činnosti nebude moci zakázané činnosti vykonávat o polovinu kratší dobu.

73. Nejvyšší soud ze všech těchto důvodů námitkám obviněného o porušení zákazu reformationis in peius nemohl přisvědčit, protože přezkoumávaná rozhodnutí vytýkanými vadami netrpí.

74. Pokud obviněný poukazoval na nerespektování zásady beneficio cohaesionis, a to v případě rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 9 To 135/2004, pro situaci, že tímto rozsudkem byla jeho manželka P. V. zproštěna obžaloby, a domáhal se též svého zproštění, tato zásada zcela správně v tomto případě nebyla užita. Podle § 261 tr. ř. se uvedený princip uplatní, když důvod, z něhož rozhodl odvolací soud ve prospěch některého obviněného, prospívá také dalšímu spoluobviněnému nebo zúčastněné osobě. V takovém případě rozhodne vždy též v jejich prospěch. Předpokladem rozhodnutí odvolacího soudu podle § 261 tr. ř. ve prospěch dalšího spoluobviněného je, že o všech obviněných bylo rozhodnuto v témže řízení a týmž rozsudkem soudu prvního stupně a že všem prospívá společný důvod (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2006, sp. zn. 8 Tdo 925/2006, publikováno v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu pod č. T-937).

75. Z uvedeného plyne, že obviněný se nemohl zásady principu beneficio cohaesionis domáhat v dovolacím řízení, které nesměřuje proti rozsudku, jímž byla obviněná P. V. zproštěna, neboť dovoláním je napadáno usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 1. 2018, jímž bylo odvolání obviněného zamítnuto a šlo o řízení, které již proti obviněné P. V. vůbec nebylo vedeno. Navíc je třeba zdůraznit, že jde o námitku, která ani na žádný dovolací důvod nedopadá.

f) K vadám směřujícím proti procesnímu postupu

76. Výhrady obviněného směřovaly kromě výše rozvedeného i proti nesprávnosti procesních postupů, které byly spatřovány v nedostatcích při sdělování obvinění, nebo že obviněný nebyl na další postup soudů dostatečně upozorněn. Je nejprve třeba uvést, že pokud obviněný tyto námitky uplatnil v rámci nyní probíhajícího dovolacího řízení na základě dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., který slouží k nápravě výhradně právních vad, byly uplatněny zcela v rozporu se zákonným podmínkami stanovenými pro dovolací řízení. Proto Nejvyšší soud jen z hlediska toho, zda se orgány činné v trestním řízení nedopustily v tomto namítaném směru extrémních nedostatků, posuzoval, zda se nejednalo o zásadní porušení zásad spravedlivého procesu.

77. K výhradám proti sdělení obvinění je třeba uvést, že obvinění bylo obviněnému sděleno rozhodnutím policejního orgánu ČVS:KVJC-22/20-2000, ze dne 4. 4. 2000 podle § 160 odst. 1 tr. ř. [blíže srov. bod IV. a) shora]. Pokud obviněný v dovolání namítal, že sdělení obvinění ze dne 4. 4. 2000 a 10. 11. 2000 neobsahuje dostatečný popis subjektivní ani objektivní stránky trestného činu, a poukazoval na skutečnost, že se řídilo zněním trestního řádu účinného do 31. 12. 2000, kdy vešla v

účinnost novela trestního řádu zákonem č. 265/2001 Sb., zavádějící mj. nutnost zahájení trestního stíhání formou usnesení a s tím související rozšíření podmínek pro popis skutku při zahajování trestního stíhání ve vztahu k nově doplněnému ustanovení § 12 odst. 12 tr. ř., a obžaloba ze dne 18. 12. 2002 tak nepřípustně skutek, pro který proti němu bylo trestní stíhání sdělením obvinění zahájeno, rozšířila, touto námitkou se podrobně zabýval již soud odvolací na straně 4 svého usnesení. Nejvyšší soud se s jeho závěry ztotožnil, a pro stručnost na ně jen odkazuje, neboť v nich nedostatky nezjistil. Z hlediska obviněným vytýkaných vad v popisu skutku Nejvyšší soud rovněž žádná pochybení neshledal, protože popis skutku, jak z předmětného sdělení obvinění vyplývá, plně korespondoval s podmínkami kladenými na tento procesní úkon v době jeho vydání, a to i se zřetelem na zásady, které byly vymezeny i pozdější judikaturou [srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 7. 2002, sp. zn. II. ÚS 143/02 (U 21/27 SbNU 261), rovněž rozhodnutí ESLP ve věci S. Z. proti Rusku, rozsudek velkého senátu ze dne 10. 2. 2009, stížnost č. 14939/03]. Sdělení obvinění ze dne 4. 4. 2000 (č. l. 1) i 10. 11. 2000 (č. l. 3 až 5), ačkoliv stručná, obě uvedené podmínky naplňují, neboť z nich zákonem považované skutečnosti plynou. Dostatečným způsobem je vyjádřeno i jednání obviněných, vše je adekvátně časově vymezeno i s uvedením způsobené škody tak, že skutky nelze zaměnit s jinými.

78. Nejvyšší soud nemohl přisvědčit obviněnému, pokud tvrdil, že obžaloba nepřípustně rozšířila jednání, pro nějž bylo proti němu zahájeno trestní stíhání sdělením obvinění ze dne 4. 4. 2000. Sdělení obvinění ve vztahu k výroku I. zmiňovalo 64 případů, kdy obvinění za převzatá auta faktury v období od 7. 1. 1999 do 31. 12. 1999 neuhradili, a vyčísluje i celkovou škodu, nejméně 24.373.262 Kč. Jestliže obžaloba uvedených 64 případů podrobně vypsala i s uvedením značky vozidla, čísla VIN, data převzetí a hodnoty každého jednoho vozidla, šlo o zpřesnění či konkretizování jednání obviněných, nikoliv o jeho rozšíření, neboť povaha činu byla zachována (srov. zásadu obžalovací, § 2 odst. 8 a § 220 tr. ř.), i následek v podobě celkové škody (viz č. l. 4771 až 4777). Z těchto důvodů nejde o žádné, natož extrémní nedostatky, což odpovídá i názoru vyslovenému v rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci ze dne 31. 8. 2005, sp. zn. 5 To 59/2005 (publikované ve Výběru VKS 173/2005), na který obviněný v dovolání poukazoval.

79. Jestliže obviněný namítal, že nebyl upozorněn na změnu právní kvalifikace oproti obžalobě, je třeba uvést [viz body 26. a 27. V části IV. a) shora], že ze spisového materiálu je zřejmé, že na obviněného byla podána obžaloba pro spáchání trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák., ve formě spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. Následně Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 8. 10. 2004, sp. zn. 17 T 30/2002, odsoudil obviněného ve shodě s obžalobou. Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 9 To 135/2004, obviněného odsoudil ad I. pro spáchání trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, odst. 4 tr. zák. ve formě účastenství podle § 10 odst. 1 písm. a) tr. zák., jako zvlášť nebezpečného recidivistu podle § 41 odst. 1 tr. zák., a ad II. trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 9. 11. 2017, sp. zn. 17 T 30/2002, uznal obviněného výrokem I. vinným pokračujícím zvlášť závažným zločinem zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku, a výrokem II. pokračujícím zločinem podvodu podle § 209 odst. 1, 2, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku.

80. Jak již bylo výše uvedeno, v nyní přezkoumávaných rozhodnutích sice došlo ke změně v právní kvalifikaci oproti předchozím rozhodnutím, nikoliv však k tíži obviněného. Nejedná se tak o změnu k horšímu, jak předpokládá § 225 odst. 2 tr. ř. podle něhož, uznat obžalovaného vinným trestným činem podle přísnějšího ustanovení zákona, než podle kterého posuzovala skutek obžaloba, může soud jen tehdy, když obžalovaný byl na možnost tohoto přísnějšího posuzování skutku upozorněn podle § 190 odst. 2 tr. ř. Nestalo-li se tak, je třeba obžalovaného na onu možnost upozornit ještě před vynesením rozsudku, a žádá-li o to, poskytnout mu znovu lhůtu k přípravě obhajoby a hlavní líčení k tomu účelu odročit.

81. I pokud však nebyl obviněný upozorněn na změnu právní kvalifikace k lepšímu soudem prvního stupně v nyní napadené věci, nejedná se o porušení práva obviněného na spravedlivý proces. Obviněný věděl, že obdobnou právní kvalifikací byl uznán vinným vrchním soudem v nyní již ve zrušeném rozsudku v řízení vedeném proti uprchlému. Stejně tak měl možnost proti právní kvalifikaci vznést námitky v rámci odvolacího řízení. Této možnosti však nevyužil a ani v odvolání, ani v rámci veřejného zasedání u odvolacího soudu dne 31. 1. 2018, a ani v nyní podaném dovolání neuvedl žádné věcné námitky proti uložené právní kvalifikaci. Jedná se tak toliko o tvrzení účelové, nikoliv takové, které by mělo vliv na správnost rozhodnutí obou nyní napadených rozhodnutí (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2017, sp. zn. 7 Tdo 975/2017, či usnesení Ústavního soudu ze dne 30. 4. 2013, sp. zn. I. ÚS 1303/12).

82. Z těchto důvodů Nejvyšší soud neshledal ani v tomto procesním postupu soudů žádné kardinální vady, pro které by napadená rozhodnutí nemohla obstát, a tedy porušení zásad spravedlivého procesu nezjistil (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 1. 2006, sp. zn. I. ÚS 78/04, či usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 2. 2013, sp. zn. IV. ÚS 4269/12).

V. Závěr

83. Na základě uvedených důvodů Nejvyšší soud shledal, že dovolání posouzené jako celek bylo nedůvodné, protože napadená rozhodnutí netrpí vytýkanými vadami. Jelikož tento závěr mohl Nejvyšší soud učinit toliko na podkladě napadeného rozhodnutí a obsahu spisu, dovolání jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) odmítl. Své rozhodnutí přitom učinil v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Blanketní stížnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Výkon trestu (exkluzivně pro předplatitele)
- Zabezpečovací detence (exkluzivně pro předplatitele)
- Ublížení na zdraví
- Prohlášení viny
- Jednočinný souběh
- Náhrada škody
- Správní žaloba a trestní rozsudek
- Zajištění věci (exkluzivně pro předplatitele)
- Zastupování zmocněncem (exkluzivně pro předplatitele)
- Slyšení ve vazebním řízení